

4.
2

Incipit liber sancti augustini ad petrum dia
conem de fide

Epistolā fili petre tue karitatis ac
cepi in qua te significasti velle ihe
rusolimam pergere ⁊ poposcisti te
litteris nris istruī quā debeas ī il
lis partib⁹ vere fidei regulā tenere ⁊ vt null⁹ ti
bi possit sensus heretice surripere prauitatis
falsitatis ⁊ Gaudeo quidē qđ profide vera sine
ullo perfidi uicio custodienda sollicitudinem
geris sine qua nulla potest pdesse immo nec
esse conuersio ⁊ Apostolica quippe dicit aucto
ritas ⁊ quia sine fide īpossibile est placere deo
Fides est nāq; bonorum omnium fīdamentū
Fides est humane salutis incium ⁊ Sine hac
nemo ad filiorum dei potest numerū ptinere
quia sine ipsa nec in hoc seculo quisq; iustific
tationis gratiam consequitur ⁊ nec in futuro vi
tam possidebit eternam ⁊ et si quis hic nō am
bulauerit per fidem nō perueniet ad speciem
Sine fine omnis labor hominis vacuus ē ⁊ Ta
le quippe est vt sine vera fide quisq; velit deo
per contemptum seculi placere quale si quisq;
tendens ad patriam in qua se scit beate esse

victurum relinquat incertis rectitudinem ⁊
improvidus sectetur errorem ⁊ quo non ad bea-
tam civitatem perveniat ⁊ sed in precipitium
cadat ⁊ ubi nō gaudium pervenienti datur ⁊ s̄
cadenti interitus inferatur ⁊ Verumtamen ut
de fide sufficiens sermo promatur ⁊ nec tempo-
ris suffragatur spacium quia celeriter nostrū
cupis habere responsum ⁊ et tam magnum est
opus disputationis huius ⁊ ut a magnis viris
possit impleri ⁊ **R**eq; enim poposcisti sic te
debere de fide instrui ut vnam quamlibet here-
sim designares ⁊ cōtra quam specialiter nostre
disputationis vigilaret intencio ⁊ sed cum īde
finite diffinicionem fidei petis ⁊ eamq; cupis
eciam sub breuitate concludi uides proculdu-
bio quā sit nobis impossibile ut rem tantam
in breui plene cōprehendamus cui sufficiētes
esse non possumus **E**ciam si tantum spaci-
um temporis ⁊ et tale nobis esset ingenium
ut multa volumina de hoc quod a nobis expe-
tis facere valeremus **S**ed quia deus prope
est omnibus inuocantibus eum in veritate ⁊ q̄
verbū cōsummans ⁊ breuians fecit sup terrā ⁊
spero q̄a sicut tibi dedit hui⁹ fidei sanctā solli-
citudinē sic eciam m̄ ut tuo tā bono tāq̄ lauda-
bili seruiā desiderio sufficientē tribuat facultā

UNIVERSITÄTS- UND
LANDESBIBLIOTHEK
DUSSELDORF
19. 11. 1988

... et si non pot
... omnis error: be
... quibus anima val
... me atq; adiutorio
... bus reus et bonus
... bus libum magna e
... et hūc sicut sine ali
... no quibus erroris e
... pōda atq; fugere ⁊
... pōda specialit̄ dūp
... et hūc que hic coner
... renter ⁊ pōdant illa
... cōdo velut lūm
... dūm reuocatis tab
... erroris inuenta ⁊
Quāq; igit
... scādum rep
... pōda pōdatis
... pōda pōdatis et filij
... pōda pōdatis atq;
... pōda pōdatis deum et
... pōda pōdatis vobis
... pōda pōdatis vnum est
... pōda pōdatis b
... pōda pōdatis
... pōda pōdatis

tem vt et si non potuero cuncta dicere ex quibus
omnis error hereticus possit agnosci et
agnitus quincit valeat vel vitari tamen in no
mine atq; adiutorio sancte trinitatis q̄ vn⁹
solus verus et bonus est deus ea dicam in qui
bus saltem magna ex parte rationem catholi
ce fidei ostet sine aliqua erroris caligine cōtra
nera quibus retentis poteris eiam illa depre
hendere atq; fugere que et si in hoc opere nō
videntur speciali disputatione quincit tamen
ex hīs que hic generaliter atq; absolute po
nentur appareant illa que infideles homines
auribus volunt susurrare fidelium et non regula
diuine veritatis tradita sed nequicia humani
erroris inuenta et

Quocūq; igit loco fueris constitut⁹ quia
secūdum regulam nostri saluatoris im
perio promulgatam noscitur te in vno no
mine patris et filij et spiritus sancti bap tisa
tum principaliter atq; idubitanter toto corde
retine patrem deum et filium deum et spiritū
sanctum deum id est sanctam atq; ineffabile
trinitatem vnum esse naturaliter deum De
quo in deuteronio dicitur Audi israhel do
minus deus tuus deus vnus est et dominum
deum tuum adorabis et illi soli seruias Deū

tam̄ q̄a istū vnū deū q̄ sol⁹ est ver⁹ natura
lit̄ deus ⁊ non pat̄rē solum ⁊ neq; solum filiū ⁊
neq; solum spiritum sc̄m ⁊ h̄ siml̄ pat̄rē et fili
um ⁊ sp̄m sc̄m eē dixim⁹. cauendū ē. ne sic pa
trē ⁊ filiū ⁊ spiritū sanctū vnū deū esse ⁊ quan
tum ad naturalem attinet vnitatem veraciter
dicimus. **S**ic eum qui pater est eundem vel fi
lium vel spiritum sanctum. **A**ut eum qui fili⁹
est. siue patrem. siue spiritum sanctum. **A**ut
eum qui spiritus sanctus proprie in confessio
ne huius trinitatis dicitur. vel patrem vel fi
liū personaliter dicere. siue credere qd̄ omni
no nephas ē audeamus. **F**ides enī quā sancti
patriarce atq; p̄phete ante incarnationē filij
dei diuinit⁹ acceperunt. quā etiā sancti apol
toli ab ipso domino ī carne posito audierūt et
sp̄s sancti magisterio istructi nō solū sermo
ne p̄dicauerūt. verū etiā ad instructionē salu
berimā posterorū scriptis suis iditā relique
rūt. vnū deū predicat trinitatē id est pat̄rē
⁊ filiū et sp̄m sc̄m. **S**⁹ trinitas vera si ess; si vna
eadēq; p̄sona diceret̄ pat̄rē ⁊ fi ⁊ et spi ⁊ sanctus
Si enī sic ē pat̄rē ⁊ filiū ⁊ sp̄s sc̄i vna substā
cia. sic ess; vna p̄sona. nichil omnino esset
in quo veraciter trinitas diceretur. **R**ursus
trinitas quidem vera esset. sed vnus deus

trinitas ipsa non e
est de filius et spic
sunt deumicem pu
sunt naturam q
sub qua in illo vn
non qd vnus deus i
si naturaliter vnun
bus in p̄sonis te
vnus est. **P**er han
de pater in filio et fi
lium in patre et sp̄it
p̄sonas sanctus in p̄
sonam eorum quom
no alterum aut p̄
die magnitudine a
nec filio nec sp̄it
in diuine vnitatis p
nate est pater nec
filius vnus amicitie
vnum in r̄o eorum
vobis naturaliter
si p̄fiteris aut n
est vnus? postea
non vnus et sine
no vnus vnus et
vnus est vnus sp̄it

trinitas ipsa non esset ⁊ siquemadmodum pa-
ter et filius et spiritus sanctus personarum
sunt abinuicem proprietate distincti ⁊ sic fu-
issent naturarum quoq; diuersitate discreti
Sed quia in illo vno vero deo trinitate ⁊ nō so-
lum qđ vnus deus est ⁊ sed etiam qđ trinitas
est naturaliter verum est ⁊ propterea ipse ver⁹
deus in personis trinitas est ⁊ in vna natura
vnus est ⁊ Per hanc vnitatem naturalem to-
tus pater in filio et spiritu sancto ⁊ et totus fi-
lius in patre et spiritu sancto est ⁊ totus quoq;
spiritus sanctus in patre et filio est ⁊ Nullus
horum extra quemlibet ipsorum est ⁊ quia ne-
mo alterum aut precedit eternitate ⁊ aut exce-
dit magnitudine aut superat potestate ⁊ quia
nec filio ⁊ nec spiritu sancto quantum ad natu-
re diuine vnitatem pertinet ⁊ aut anterior aut
maior est pater ⁊ nec filij eternitas atq; immen-
sitas velud anterior aut maior spiritus sancti
immensitatem eternitatemq; aut precedere aut
excedere naturaliter potest ⁊ Sicut ergo nec
filij posterior aut minor est patre ita nec spi-
rit⁹ sanct⁹ posterior aut minor est filio ⁊ Eter-
num quippe et sine initio est qđ filius de pa-
tris natura natus existit ⁊ et eternum ac sine
initio est ⁊ qđ spiritus sanct⁹ de natura patris

filijq; procedit . **O**b hoc ergo tres vnum rec-
te credimus et dicimus deum . quia vna proz-
sus eternitas . vna immensitas . vna naturali-
ter trium est personarum diuinitas . **T**enea-
m⁹ igitur patrem et filium et spiritum sanctū
vnum esse naturaliter deum . neq; tamen ipsū
patre esse q̄ filij est . nec filiū ipsū esse q̄ pat-
er est . nec spiritum sanctum ipsum esse qui pa-
ter aut filius est . **V**na est enim patris et filij
et spiritus sancti essentia . quā greci ο μ ο υ σ
ι ο η vocant . in qua non est aliud pater . et ali-
ud filius . et aliud spiritus sanctus . quous per-
sonaliter sit alius pater . alius filius . alius
spiritus sanctus . **Q**uod nobis maxime in ipso
sanctarum scripturarum demonstratur in eo
vbi deus dicit faciamus hominem ad imagi-
nem et similitudinem nostram . **C**um enim di-
cit singulari numero imaginem . ostēdit vnā
naturam esse ad cuius imaginem homo fieret .
Cum vero dicit pluraliter nostram ostendit eum-
dem deum ad cuius imaginem homo fiebat .
nō vnā esse personam . **S**i enim in vna
illa natura patris et filij et spiritus sancti vna
esset persona nō diceretur ad imaginem nos-
tram . sed ad imaginem meam . **R**ec dixiss;
faciam⁹ . sed faciā . si vero in illis tribz personis

es essent intelligende
dicitur ad imaginem n
nos nos . vna enim
vnum inquam esse et nos
ad vnum imaginem vnus
vna sancte trinitatis
nos naturam . **D**em
et oppositus dicitur . **S**an
nigrem et similitudinem
vnum factum scriptura
et hoc vno hominem . ad im
vno . **S**ane trinitatem person
tam naturam proprie . **S**an
vnum cum se dicit scriptura
ca . sanctus sanctus . **S**anctus
et . **V**bi proculus in eo qd
personarum trinitatem . in
demonstrat . **S**anctus . **S**an
vnum vnitatem . **I**n illa igit
vno . **I**deo a nobis oportet
vnum vnus . **I**n illa igit
et specialiter de scripto
vnum filius . qui de vno
naturam naturam . et vnus
et de patre filius . **E**ss
naturam totam vna perso

tres essent intelligende. vel credende substācie
nō dicereēt ad imaginem nostram. sed ad ima
gines nostras. **U**na enim imago trium natu
rarum inequalium esse non possēt. sed dum
ad vnam imaginem vnius dei homo fact⁹ di
citur. vna sancte trinitatis essentialiter diui
nitas intamatur. **D**einde et paulo post pro
eo qđ superius dixerat. faciamus hominē ad
imaginem et similitudinem nostram. sic ho
minem factum scriptura narrauit vt diceret
et fecit deus hominem. ad imaginem dei fecit
eum. **H**anc trinitatem personarum. atq; vni
tatem nature propheta ysayas reuelatam sibi
notauit cum se dicit seraphim vidisse claman
da sanctus sanct⁹ sanct⁹ dominus deus saba
oth. vbi prorsus in eo qđ dicitur tercio sanct⁹
personarum trinitatem. in eo vero qđ dicitur
dominus deus sabaoth. diuine nature cognos
cimus vnitatem. **I**n illa igitur sancta trinita
te que ideo a nobis repetitur vt vestro cordi
teneacius infigatur vnus est deus pater. qui
sol⁹ essentialiter de seipso vnum filium genu
it. et vnus filius. qui de vno patre solus est es
sentialiter natus. et vnus spiritus sanctus
qui sol⁹ de patre filioq; essentialiter procedit
Hoc autem totum vna persona nō possēt. id

est et gignere se. et nasci de se. et procedere de
se. Quia igitur aliud est genuisse q̄ natum
esse. Aliudq; est procedere. q̄ genuisse. vel
natum esse. manifestū est quomodo alius pa-
ter. alius filius. alius spiritus sanctus. Tri-
nitas itaq; ad personas patris et filij et spiri-
t⁹ sancti reuertitur vnitās ad naturā. Sicut
ergo secundū illā diuinitatē qua vnū sunt pa-
ter et fili⁹ et spirit⁹ sanct⁹. neq; patrē natū cre-
dimus. neq; spiritum sanctum. sed solum filiū.
Sic etiam secundum carnem solum filium na-
tum. catholica fides et credit et predicat. Ne-
q; enim in illa trinitate proprium esset soli⁹
patris quia nō est natus ipse. s; vnū filiū ge-
nuit. Neq; proprium solius filij quia non ge-
nuit ipse. s; de patris effencia nat⁹ est. neq;
proprium spirit⁹ sancti. quia nec natus est
ipse. nec genuit. sed solus de patre filioq; p-
cedit. **S**i secundum diuinam quidem natu-
ram deus pater de nullo nasceretur deo. Se-
cundū carnē tamen ipse nasceret de virgine
vna psona ess; pater et fili⁹. Ipsa autē vna p-
sona q̄q; p eo q̄a nō de deo s; tm̄ de vrgine nal-
ceret. non dei fili⁹ s; tm̄ hoīs fili⁹ veracit dice-
ret. Ipse autē dei fili⁹ dicit. q̄a sic dilexit de⁹
mūdū vt filiū suū vngeniū daret. et iterum

et iterum. non enim hinc
in mundum vt iudicat ma-
ce mundus p ipsum ence-
pimus qui dilige gon-
natus est ex eo. nec ipse h
natus. h; modo operatur
vniū filiū dicitur. si il-
non vniū de filiū dicit
de deo s; negime. nascere
ex ipse pater de celo. in fca-
et vna filium demoralizati-
tas nō dilectus in quo mi-
plus quoz; nō dicitur. de de-
eo filio. non pater. sed p-
reddidit illum. Sed quom-
vinitas ad nostram doctrin-
quia diuina dicta sunt vna
quia fides catholica predica-
vinitas de patre natum est
non cum patre immortalē in-
mortalitatem deum vt sic
nam sed vngeniū eius
vna sua temporaliter nal-
vinitas sua passum salua
vinitas salua immortalit-
tu in vna eterna est vna

et iterum ⁊ non enim misit deus filium suum
in mundum vt iudicet mundum sed vt salue
tur mūdus p ipsum ⁊ nec beatus dixisset io
hannes ⁊ qui diligit genitorem ⁊ diligit eū q̄
natus est ex eo ⁊ nec ipse filius dixisset pater
meus vsq; modo operatur et ego operor ⁊ ipse
enim qui filius dicitur ⁊ si idem esset et pater
non veraciter dei filius diceret qui non de deo
sed de sola virgine nasceretur ad extremum
nec ipse pater de celo testaretur et suū corpo
rali voce filium demonstraret dicens hic est fi
lius me⁹ dilectus in quo michi oplacui ⁊ apos
tolus quoq; nō dixisset de deo patre qui prop
rio filio non pepercit sed pro nobis omnib⁹
tradidit illum. **B**ed quomodo ista omnia ⁊ di
uinitus ad nostram doctrinam dicta sunt ⁊ et
quia diuina dicta sunt vtiq; vera sūt ⁊ verū est
quia fides catholica predicat ⁊ et secundū diu
initatem de patre natum esse solum filiū eter
num cum patre immortalē impassibilem atq;
incommutabilem deum ⁊ et secundum carnē nō
patrem sed vni genitum eius filium salua eter
nitate sua temporaliter natum ⁊ salua impass
ibilitate sua passum ⁊ salua immortalitate sua
mortuum ⁊ salua incommutabilitate qua deus ve
rus et vita eterna est veraciter suscitātū qui

totum habet commune cum patre ⁊ qđ eternus
naturalit̄ sine incio habuit ⁊ et nichil habet cō
mune cum patre eorum que in suam personā
temporaliter atq; humiliter ille eternus et ex
celsus accepit. si uero si non ille qui propi⁹
atq; vnigenitus dei patris fili⁹ est ⁊ h̄ spirit⁹
sanct⁹ nasceret̄ ex uirgine ⁊ nisi ipsū qđ fact⁹ ē
ex muliere ⁊ fact⁹ sub lege ⁊ natū de spū sācto
ex uirgine maria in simbolo acceptū ⁊ et corde
ad iusticiā credere ⁊ ⁊ ore ad salutē sancta cōfi
teret̄ ecclesia ⁊ **S;** ⁊ si ipse spiritus sanctus qđ
patris ⁊ filij spirit⁹ est formam serui accipe
ret ⁊ nisi ipse spiritus super seipsum hominē
factū in columbe specie celitus adueniret. **Pa**
ter igitur deus ⁊ de nullo genitus deo ⁊ semel
de sua natura sine incio genuit filium deum
sibi equalem ⁊ et eadem qua ipse naturaliter
eternus est. diuinitate coeternum. **Sed idē**
deus filius cum sit deus eternus et uerus cū
patre secundum diuinitatem naturaliter vnus
de⁹ secundū qđ dicit. **Ego et pat̄ vnū sumus**
idē p̄ nobis homo fact⁹ est uer⁹ et plenus. **In**
eo uerus ⁊ quia uerū habet de⁹ ille humanā na
turā. in eo uero plen⁹. q̄a et carnē humanā sus
cepit. ⁊ animā racōnalē. **Idē tū vnigenit⁹ de**
us scđo nat⁹ ⁊ semel ex patre semel ex matre

eternus est enim de patre
et de matre uerū caro fa
et deo idem deus dei fili
eternus semel. Ex uer⁹ ⁊
filius dei diuina secundum
fieri dei coeternus patri
secundum quam semetipsum
non semel accipiens ⁊ non
uocari uerū semetipsum
et semel factus forme suscipere
et eam de eodem matre
pater factus erunt et in ca
et factus uerū et in si
pater factus uerū et ab
mo factus die tercio uerū
secundum solam carnem
in infans secundum solam
sua de infans ab carnem
et uerū idem deus secundum
solus factus de sepulchro
post resurrectionem
et factus ⁊ celum ascendit
et. **Unde in finem** se
et factus ⁊ q; uerū
et vnus est filius dei
et uerū dei et pater

Natus est enim de patre deus verbum ⁊ nat⁹
est de matre verbū caro factum ⁊ Unus igitur
est atq; idem deus dei filius ⁊ natus ante secula
natus ī seculo ⁊ Ex vtraq; natūitate vnus de⁹
filius dei ⁊ diuina secundum quam creator ⁊ in
forma dei cōternus patri deus est ⁊ humana
secundum quam semetipsum exinaniēs ⁊ for
mam serui accipiens ⁊ non solum in conceptu
materni vteri semetipsum ⁊ dum homo feret
eadē seruilis forme susceptione formauit ⁊ ve
rum eciam de eodem matris vtero idem deus
homo factus exiuit et in cruce idem deus ho
mo factus pependit ⁊ et in sepulchro idem de⁹
homo factus iacuit ⁊ et ab inferis idem de⁹ ho
mo factus die tercio resurrexit ⁊ sed ī sepulchro
secundum solam carnem idem deus iacuit ⁊ et
in inferno secundum solam animam descendit
quā de inferis ad carnem die tercio reuer ten
te redijt idem deus secundum carnem qua in
sepulchro iacuit de sepulchro ēsurrexit ⁊ qua
dragesimo post resurrectionem die idem de⁹
homo factus ī celum ascendens in dexteram dei
sedet **U**nde in finem seculi ad iudicandos
vivos mortuosq; venturus ⁊ Verbū ergo caro
factum ⁊ vnus est filius dei domin⁹ ihes⁹ cris
tus mediator dei et hominum ⁊ Idcirco autē

mediator quia idem de⁹ atq; homo verus ha
bens cum patre vnam diuinitatis naturam .et
humanitatis vnam cum matre substantiam
Habens ex nobis vsq; ad mortem iniquitatis
nostre penam. **H**abens incommutabilem de deo
patre iusticiam . **P**ropter nostram iniquitatē
temporalit⁹ mortu⁹ . **P**ropt⁹ iusticiā suā ⁊ ipse
vī⁹ semp⁹ ⁊ immortalitatē mortalib; largitu
rus . **Q**ui perfectā quidē humanitatem suā in
ipsa diuinitatis sue perfectione seruauit . **V**e
ritatem vero mortalitatis sue per susceptionē
mortis . veritate atq; incommutabilitate sue
immortalitatis absorbit . **H**oc est qđ testat⁹
beatus petrus quia cristus deglutit mortē
vt vite eterne heredes efficeremur . **B**eat⁹
quoq; paulus docet quia cristus mortem de
glutierit . illuminauerit autem vitā et corrup
tionem . **C**ristus igitur mortem gustauit qđ
verus homo est . idemq; mortem deglutit
quia verus deus est . **I**dem quippe sicut apol
tol⁹ dicit crucifix⁹ ē ex infirmitate nostra . vn⁹
atq; idem qđ secundum pphciam beati dauid
et homo fact⁹ ē i syon ⁊ ipse fundauit eum al
tissimus . **I**taq; nec diuinitas cristi aliena est
a natura p^{ris} scđndū id qđ i pncipio erat vbu
et verbum erat apud deū et deus erat verbum

erat in pncipio apud
filiū facta sunt ⁊ sine ip
manens ei⁹ aliena est
mōm id qđ verbum erat
erat in nobis . **I**ta enim
gignitur ex patre nat
gignitur sicut de nate
et vno natura eterna atq;
et vno et temporalit⁹ nat
vultus poss⁹ nisi sear
vultus humane vram am
vno atq; naturam mortu
as accepit et . **S**ic est deus
vultus secundum tempus
et vno . **D**um enim ver
ris vultus deus filium suum
factum sub lege vt eos qui
vult⁹ vt adoptionem fili
vultus deo facti natura
vultus est naturaliter filius
vultus . **H**oc vultus
vultus vultus vultus et
vultus vultus in nobis fil
vultus gloriam eius gloria
vultus plenum gratia et ver
vultus spirituum vultus

hoc erat in principio apud deum. omnia per
ipsum facta sunt et sine ipso factum nichil. nec
humanitas eius aliena est a natura matris. se-
cundum id quod verbum caro factum est et habi-
tauit in nobis. **I**lla enim natura que semper
genita manet ex patre. naturam nostram sine
peccato suscepit ut nasceretur ex virgine. **R**e-
quod enim natura eterna atque diuina temporali-
ter accipi et temporaliter nasci ex natura huma-
na ullatenus potest nisi secundum suspensionem
veritatis humane veram temporaliter conceptionem
atque natiuitatem ineffabilis in se diuini-
tas accepisset. **S**ic est deus eternus ac ver-
acriter secundum tempus et conceptus et natus
ex virgine. **D**um enim venit plenitudo tempo-
ris. misit deus filium suum. factum ex muliere
factum sub lege ut eos qui sub lege erant redi-
meret. ut adoptionem filiorum reciperemus
illo scilicet deo facto naturaliter filio hominis
qui vnus est naturaliter filius vnigenitus dei
patris. **H**oc utique iohannes euangelista
confirmans postquam dixit et verbum caro factum
est et habitauit in nobis subsequenter. et vi-
dimus gloriam eius gloriam quasi vnigeniti a
patre plenum gratie et veritatis. **S**ic ille om-
nium spirituum omniumque corporum. id est

omniū naturarū creator et domin⁹ creauit vir-
ginem creandus ex virgine et cuius ipse fac-
tor est matrem sibi fecit et quando de eius car-
ne concipiendus atq; pariendus veram mate-
riam carnis deus immensus ac sempiternus
accepit. vt et secundum veritatem forme ser-
uili. de⁹ homo misericordit̄ fieret. et secundū
formā dei naturali veritate idē de⁹ homo pma-
nens nō careret. **S**ic ergo cristū dei filiū id
est vnā ex trinitate psonā deū verū crede. vt
diuinitatē ei⁹ de natura patris natā eē non dubi-
tes. **E**t sic eū verū hominē crede vt ei⁹ carnē
nō celestis. nō aerie. nō alterius cuiusquā pu-
tes esse nature. et h̄ ei⁹ cui⁹ est omniū hominū
caro idest quā ipse deus homini p̄mo de terra
plasmauit et ceteris hominib⁹ plasmat. quos
p̄ ppagationē ex hominib⁹ creat. **S**ed licet ca-
ro cristi et omniū hominū vni⁹ eiusdēq; nature
sit. **H**ec tam quā de⁹ verbū ex maria v̄gine si-
bi vnire dignat⁹ est. sine peccato accepta sine
peccato nata est. vtpute secundū quā de⁹ ei⁹
et iust⁹ misericordit̄ et accept⁹ et nat⁹ ē. et dñs
glorie crucifix⁹ est. **Q**uibus autē verbis explica-
bit̄ carnis illi⁹ excellencia singularis. cui⁹ di-
uina est ex ipsa sui conceptione persona cuius
origo natiuitatis insolita. et qua sic verbum

factum est vt vna p
vna virginitas ac se
carnis conceptione con
creatum hominum ca
naturam est nata conabit
finitas vero concepte
pura boni filii mitem v
vobis generent sine fil
boni creaturis ob hoc fi
natura nō potest f
caput vni peccati in para
et propagatione sed h̄ vna
boni humane scit homine
sed fides vobis qua
re illius primi iusti m
caro. **I**deo locutus dicit
nascatur multoz omni
indulgentias alpe nec form
tate inueniri. **P**ropter e
tam quo naturaliter ob
vni m̄piorum filii sed
vni sanctificata carne
vbi. **E**cce enim iniquit
tribuitis peperit me m
caro ioh̄ dicit mundum
nam nec si vnus dicit

caro factum est vt vna persona esset cum carne sua vnigenitus ac sempiternus deus ipsa sue carnis oceptione conceptus . **I**stam vero ceterorum hominum carnem per humanam certum est nasci concubitum . viro seminante femina vero concipiente atq; patiente . **E**t quia dum sibi inuicem vir mulierq; miscent vt filios generent sine libidine non est parentum concubitus . ob hoc filiorum ex eorum carne nascencium nō potest sine peccato esse conceptus vbi peccatū in paruulos non transmittit propagacio sed libido . nec fecunditas nature humane facit homines cum peccato nasci sed fecunditas libidinis quam homines habent ex illius primi iustissima cōdempnacione peccati . **I**deo beatus dauid quous de legitimo nasceretur iustoq; cōiugio in quo scilicet uec infidelitas culpe nec fornicacionis macula poterat inueniri . **P**ropter originale tamen peccatum quo naturaliter obstricti filij sūt ire nō solum impiorum filij sed omnes etiam qui de iustorū sanctificata carne nascunt exclamat et dicit Ecce enim iniquitatis conceptus sū et in delictis peperit me mater mea . **S**anct⁹ etiam iob dicit mundum a sorde non esse hominem nec si vnus diei sit vita eius super

terram . **D**eī ergo filius vniġenitus qui est in
finu patris vt carnē hominis animamq; mū
daret . **S**uscepcione carnis atq; anime racio
nalis incarnatus est . et qui est deus ver⁹ . ho
mo verus factus est . non vt alter deus esset
alter homo . sed idem deus idem homo . q̄ vt
illud peccatū qđ in concubitu mortalis carnis
generacio humana contraxit auferret concep
tus est nouo moze de⁹ incarnatus ī matre vir
gine . sine coitu viri . sine libidine concipien
tis virginis . vt per dominum hominem . quē
absq; libidine cōceptum inuiolatus edidit vir
ginis vter⁹ ablueretur peccatum quod nascē
tes trahunt omnes homines . **Q**uibus in cor
pore mortis huius talis est nascēdi condicio
vt matres eozum fecunditatis opus implere
non possint . nisi prius virginitatem carnis
amiserint . **S**olus igitur abstulit peccatum
conceptionis atq; natuuitatis humane . **D**e⁹
vniġenitus qui dum caperet . veritatē carnis
accepit ex vrgine . et cū nascēret itēgitatē vrgini
tatis seruauit ī matre . **I**sta causa ē qđ de⁹ fact⁹
fili⁹ virginis marie . et maria virgo mater
facta est vniġeniti dei . vt quem pater genuit
ex eternitate . ipsum virgo conceptum profer
ret in tempore . **I**lla vtiq; virgo quam deus

de ea fieri voluit
in pueritie atq; repleu
coris sui fructum quae
veritas demitum . et ip
sollicitate iustitiam
eius substantiae . non solu
neglecta carnis cognosc
mū . hie ergo peccatū
his tempore mulieris int
nolūta virginis partum
et q̄ in oblatione gener
fieri . que de solo vno . fac
tū . et vniuerso . tunc tunc
conceptione humani gene
re . vt per vnum qui de
vno hominib; addidit
carum nequissima decept
peccati similitudinem . so
lū . natam in vniuerso pe
ccatū decepta est vt fieri
et q̄ gaza repleta sit vt
et q̄ . hinc vniuersis vniġe
nitas per superbiōnem
vniġenit . **D**e deus h
neciam in tempore
vniġenit . **I**ta nascens imp

qui de ea fuerat nasciturus ita singulari gra
cia preuenit atq; repleuit vt ipsum haberet
ventris sui fructum quem ex inicio habet vni
uersitas dominum ⁊ et ipsū sibi videret nascē
di solemnitate subsidium quem in vnitae pa
terne substance ⁊ non solum humana sed etiā
angelica creatura cognoscat et adorat altissi
mum. **H**ic ergo peccatū et pena que per sce
lus corrupte mulieris intrauit in mundum p
inuiolatū virginis partum auferetur a mundo
Et quia in adicione generis humani per mu
lierem que de solo viro facta est ⁊ contigit vt
mortis vinculo teneremur obstricti ⁊ hoc in re
dempcione humani generis diuina bonitas
egit vt per virum qui de sola muliere natus ē
vita hominib; redderetur. **I**llic humanam na
turam nequissima deceptione sibi diabol⁹ in
peccati similitudinem sociauit ⁊ hic de⁹ huma
nam naturam in vnitae persone suscepit. **I**bi
femina decepta est vt fieret filia diaboli. **H**ic
virgo gracia repleta est vt fieret mater sumi
atq; incommutabilis vniuerſi dei. **I**bi angel⁹
deiectus per superbiam ⁊ seducte mulieris ani
mum obtinuit. **H**ic deus humiliās se per mi
sericordiam incorrupte mulieris virginis vte
rum ex ea nasciturus impleuit. **¶** **D**e enim

filii ihesus christus qui in forma dei quod erat
nisi natura patris natus esset esse non poss;
Ipse secundum apostolicam doctrinam semetipsum
exinaniuit formam serui accipiens. Formam
ergo serui id est naturam serui in suam accepit
deus ipse personam. atque ita hominum factor
in similitudinem hominum factus habitu et inuentus
ut homo. Ipse humiliavit semetipsum. factus
obediens patri usque ad mortem mortem autem cru-
cis. **I**ntende igitur hanc apostoli sententiam cogita
et in ea cognosces quomodo dominum ihe-
sum christum eundem deum atque hominem cre-
das. nec tamen in eo veritatem utriusque natu-
re in una persona aut confundas aut diuidas. **C**um
ergo primo audis de domino ihesu christo quia in
forma dei erat. **O**portet te agnoscere firmis-
simeque tenere in illo forme nomine naturale
plenitudinem debere intelligi. **I**n forma igitur
dei dominus ihesus christus erat. quia in natu-
ra dei patris semper erat de quo natus erat. **U**nicus
ergo nature cum patre est. equaliterque cum eo
sempiternus atque immensus. equaliter immor-
talis et incommutabilis. equaliter inuisibilis
et inenarrabilis. equaliter bonus et iustus. equa-
liter misericors et misericors paciens et multum
misericors et verax. equaliter fortis et suavis

qualiter sapiens atque omni-
potens que diximus de
de. natus qui hoc: unicus
etiam bonus cum patre sim-
pater. **P**ropter quod et apostolus
dixit: non rapinam ac-
cepit esse deo. **N**on enim
in seipso patris diuinitatem ex-
pugnauit quam consequenter
obediens quia semetipsum
non serui accipiens in simili-
tudinem factus. et habitum inuenta-
que humiliavit se factus obedi-
ens mortem mortem autem cru-
cis. **I**n illo deo unigenito dei filio
dicitur euangelista. **I**n primo
et verbum erat apud deum et
in illo dei virtus. **S**apientia
et omnia in sapientia facta sunt.
et quod unum est patre ipse
et deo conuerso fuit et cum
eum spiritum in seipso
unigenito quod est in simi-
tudine personarum accepit
et inuenit. **I**tem: immo-
bilis. **S**imilitudo dei

equaliter sapiens atq; omnipotēs. **P**ro inde
hec omnia que diximus de dei filio humilia
fide retinens qui hec utiq; omnia in vnitate
nature habens cum patre sine dubio equalis ē
patri. **P**ropter qđ et apostolus cōtinuo ad
iungens ait. non rapinam arbitratus est esse
se equalem deo. **N**on enim rapine fuit illa fi
lij cum patre diuinitatis equalitas sed nature
etiam illa quam consequenter subiungit apos
tolus dicēs. quia semetipsam exinaniuit for
mam serui accipiens in similitudinem homi
num factus. et habitu inuentus vt homo. et
quia humiliavit se factus obediēs patri vsq;
ad mortem mortē autem crucis. **O**mnia hec
de illo deo vngenito dei filio. verbo deo de quo
dicit euangelista. **I**n principio erat verbum
et verbum erat apud deum et deus erat verbū
de illa dei virtute. deiq; sapiencia de qua deo
dicit. omnia ī sapiēcia fecisti. **D**e illo p̄ncipio
cum quo vnum est pater ipse p̄ncipium. et ī
quo sibi cōeterno fecit celum et terram idest
omnem spiritalem corporalemq; naturam de
deo vngenito q̄ est in sinu patris vt dixi om
nia hec personaliter accipe. salua tamen eter
nitate. immensitate. immortalitate. incōmu
tabilitate. inuisibilitate diuinitatis eius. que

ita naturaliter et equaliter cōmunia cum deo
patre habet deus filius . vt licet homo pro no
bis fuerit veraciter factus . permanferit tamē
equalis vero patri de quo natus est verus et
veritas deus . ¶ **S**emetipsum igitur exinam
uit . sed de plenitudine eius nos omnes acce
pimus . ¶ **Q**uam plenitudinem si exinamitus
amitteret . qđ de ea nobis daret vtiq; nō ha
beret . ¶ **E**odem autem non habente . nos pro
cul dubio nichil possemus accipere . De ple
nitudine autem eius nos omnes accepimus
Ex eo autem quo nobis de plenitudine sua de
dit . Ostendit eciā cum se exinamuit . ple
nitudinem non amiffisse quam habuit . quia
si plenitudinem suam amitteret . dare de illa
nullatenus posset . ¶ **F**ormam ergo serui ac
cepit . ¶ **N**eq; enim aliud fuit illa dei summi
exinamicio . nisi forme seruilis . idest natū
re humane conceptio . ¶ **U**traq; est igitur in
cristo forma . quia vtraq; et vera et plena est
in cristo substantia . ¶ **D**eō sanctus euange
lista plenum eum gracie et veritatis predicat
quia in diuina natura in qua deus veritas est
plen⁹ est . et in humana natura ī qua homo ve
r⁹ gracia fact⁹ plen⁹ ē . ¶ **I**n illa plenitudie de⁹
est . in forma dei eq̄lis deo ī vita plenitudine

tenus in forma serui . qđ
natus factus . habitus mu
nitionis ergo semetipsum
cepit vt heret seruus . sed
hoc non amittit in qua se
atq; mirabilis dominus
seruum fecit homo verus .
et illa mater . et manent
vna eūdem nature cuius
pater in forma dei cum pater
deus et solus formator et om
niū creator . semetipsum solus ipse
pater sancti operatione fro
mā est omne habitus nata
et spiritus sancti . quia autē
habitus personaliū miseri
cordiam futuram secundum a
et resurrectionem atq; in cr
et proprie promissio . nū
re ipse participabat obdient
et . Nam et in sacrificiis ca
mpe sibi ipsa laeta et em
et noui et veteris testamen
re participat offerri . illa
sacris gestissimum munus
solus deus filius .

seruus in forma serui ⁊ quia i similitudine ho
minum factus ⁊ habitu inuentus vt homo ⁊ Ex
inaniens ergo semetipsum ⁊ formam serui ac
cepit vt fieret seruus ⁊ sed forme dei plenitu
dinem non amisit in qua semper eternus est
atq; incommutabilis dominus ⁊ factus secundū
formam serui homo verus ⁊ eiusdē nature cui⁹
est ancilla mater ⁊ et manens in forma dei de⁹
verus eiusdem nature cuius est etiam domin⁹
pater in forma dei cum patre ⁊ spiritu sancto
Unus est solus formator omnium deus secun
dum formam serui ⁊ solus ipse sua et patris ⁊
spiritus sancti operatione formatus ⁊ quia cre
ator est omne habens naturaliter cum patre
et spiritu sancto ⁊ quia autem creatus est ⁊ sol⁹
habens personaliter in seipso ⁊ Cuius et nati
uitatem futuram secundum carnem et mortem
et resurrectionem atq; in celo ascensionē lex
et prophete pronunciare nūq̄ destiterūt pro
vt ipse precipiebat obediētes ⁊ verbis et fac
tis ⁊ Nam et in sacrificijs carnalium uictima
rum que sibi ipsa sancta trinitas que vnus ē
deus noui ⁊ veteris testamenti a patrib; nos
tris precipiebat offerri ⁊ illius sacrificij signi
ficabatur gratissimum munus ⁊ qd pro nobis
seipsum solus deus filius secundū carnem eff;

misericordit oblatu^r. Ipse enī scāndum apof
toliciā doctrinā obtulit semetipsū p nob obla
tionē ⁊ hostiā deo ī odōre suauitatis. ipse wr⁹
de⁹ ⁊ pōtafer q̄ p nobis nō ī sanguine tauroz
⁊ hircorū ⁊ sed ī sanguine suo semel introiuit
in sancta ⁊ qd̄ tunc pontifex ille significabat q̄
cum sanguine in sancta sanctorum per ānos
singulos introibat. **I**ste igitur est qui in
se vno totum exhibuit ⁊ qd̄ esse necessariū ad
redempcionis nostre sciebat effectum. **I**dem
scilicet sacerdos et sacrificium ⁊ idē de⁹ et tem
plū. **S**acerdos p quē sum⁹ reconciliati. sacri
ficiū q̄ rēcōciliati ⁊ de⁹ cui reconciliati ⁊ templū
q̄ rēcōciliati. **S**ol⁹ tamē sac̄dos sac̄ficiū ⁊ tem
plum. **E**t hec omnia de⁹ scāndū formā serui
nō autē sol⁹ de⁹ ⁊ q̄a hoc cū patre ⁊ cū spū scō
scdm formā dei rēcōciliati sum⁹ igit̄ p solū fi
liū scdm carnē. s̄ nō soli filio scdm diuinitatē.
t̄nitas enī nos sibi rēcōciliauit p hoc qd̄ solū v̄
bū carnē ipsa t̄nitas fecit in q̄ sic veritas incō
mutabilis manet humāe diuineq; nature ⁊ vt
sic̄ vera semp̄ ē ei⁹ diuinitas quā de patre incō
mutabilē habet ita vere semp̄ atq; incommuta
bilis ei⁹ humanitas sit quā sibi mittā sūma
diuinitas gerit. **H**ec pauca de fide sancte tri
nitatis ⁊ q̄ solus et verus est naturaliter deus

sanctum leuitatis tempore
in feni ⁊ Punc de creat
ratione credere debetis in
Quod non est trinitas de
trinitas que sol⁹ veru
etiam te nichilo. Ac sic
dicitur veritas et multib
hominaciones. siue prima
ones quis atq; creatura
trinitas que est vnus deus
pater et dominus et vnus
et vnus pater naturaliter re
dicenda non possit. Et hie
no tempore est quia sume d̄ d̄
tas re hie non carmen sine
creatura cui dem natura est car
nata et vnus et vnus de⁹ ve
ritas ⁊ quia sume vnus est
vnus quia hie re hie hie
cum hie questum carna
cum solum sume vnus ⁊ h
q̄ incommutabile hie est
cum est nullum habens defect
no respectum quia non hie
appetatur a deo hie q̄m

quantum breuitas temporis et sermonis pmi
sit inserui ⁊ Nunc de creatura quid absq; du
bitatione credere debeas intimalo ⁊

P rincipaliter itaq; tene omnē naturā
que nō est trinitas de⁹ ab ipsa sancta
trinitate que sol⁹ verus et etern⁹ de⁹
est creatam ex nichilo. Ac sic vniuersa ī celis
et ī terra ⁊ visibilia et inuisibilia ⁊ siue tronos
siue dominaciones ⁊ siue principatus ⁊ siue po
testates opus atq; creaturam esse sancte
trinitatis ⁊ que est vnus deus ⁊ rerum omnīū
creator et dominus eternus ⁊ omnipotens et
bonus habens naturaliter vt sit ⁊ vt mutari
aliquando non possit. Et hic de⁹ qui sine ini
cio semper est quia sūme ē dedit rebo a se crea
tis vt sint ⁊ non tamen sine initio quia nulla
creatura eiusdem nature est cuius est trinitas
vnus et verus ⁊ et bonus de⁹ ⁊ a quo creata sūt
omnia ⁊ quia summe bonus est dedit omnibo
naturis quas fecit vt bone sint ⁊ non tamen
tantum bone quantum creator omnium bonoz
qui non solum summe bonus ⁊ sed eciā sūmum
atq; incommutabile bonū est ⁊ quia eternum
bonum est nullum habens defectum ⁊ nullum ha
bens profectum quia non habet initium. Ideo
quippe nature a deo facte p̄ficere possūt ⁊ quia

esse ceperunt ideo deficere ⁊ q̄a ex nichilo facte
ad defectum eas condicio ducit originis ⁊ ad
profectū vero prouehit operatio creatoris. In
eo igit̄ primū trinitatis que deus ver⁹ est. et
nitas sine incio naturaliter agnoscat̄ ⁊ q̄a que
dā ita fecit vt cū eē q̄dē ceperit ⁊ tam̄ nō esse
aliquando nō possūt ⁊ In eo vero ei⁹ omne in
telligit̄ ⁊ quia omnē creaturā visibilē atq; in
sibilē idest corporalē atq; spiritalē de nichilo
fecit. in quib; ipsa rerum diuersitas multo ma
gis commendat bonitatem atq; omnipotenciam
creatoris. Nisi enim omnipotēs ess; nō vna
eadēq; facilitate sūma atq; vna feciss; ⁊ et nisi
sūme bon⁹ ess; nō se gubernādis rebo q̄q; infi
mis p̄stitiss; ⁊ Igit̄ tā ī magnis q̄ ī paruis q̄
busq; rebo oditis ⁊ magna ē bonitas atq; om̄
potēcia oditoris Om̄ia enī sapiētē fecit sūma
veraq; sapiēcia. cui naturalit̄ hoc ē eē q̄d sapiē
tē eē ⁊ hoc facere q̄d sapienter facere. Simpli
citas itaq; multiplicis sapiencie dei ⁊ magnitu
dinem celsitudinis sue non solum in magnitu
dine sublimium creaturarum. Verum etiam in
infimarum paruitate cōmendat dum bona om̄
nia q̄ creauit nō solum multo inferius dissimi
li⁹ q̄a creatore suo sūt ⁊ vtputē nō prolata de
ipso ⁊ seu facta prorsus ex nichilo verū etiam

... se non equaliter sunt
... potenter fiat a deo
... quidem sic ⁊ alia
... corporis vt
... nam ipso que
... in ipso colisti
... non nulla dicit
... creata ⁊ non solum
... verum et
... Alia namq;
... colisti corpe
... quoz colisti
... colisti
... Corporealis
... eay no
... potētia
... om̄potētia
... sapiētissimi
... natura e
... sancti
... nec localiter in loc
... aliquando
... nec
... que om̄ia
... illū est e
... atq; angustis et loc

inter se non equaliter sunt. Si vnaqueq; res
ita permanet sicut a deo cum non esset acce-
pit. alia quidem sic. alia autem sic. Req; enī
sic datum est corporib; vt sint. sicut spiritus
acceperunt cum ipso quoq; corpore nō equa-
liter sint. et in ipsis celestib; atq; terrestrib;
inueniatur non nulla diuersitas. cum tam ce-
lestia q̄ terrestria. non solum impari distent
quantitate molis. verum etiam dissimili splē-
dent claritate. Alia namq; est sicut apostol⁹
dicit claritas celestiuū corporum alia terrestri-
um. In ipsis quoq; celestib; alia claritas lu-
ne et alia claritas stellarū. stella a stella differt
ī claritate. Corporaliū igit naturarū diuersitas
ostendit vnāquāq; earū non hoc esse qd̄ ex se
semper habere potuerit. sed quia ex disposicio-
ne atq; opere omnipotentissimi atq; immu-
tabilis et sapientissimi creatoris accepit. q̄a
si vni⁹ eiusdemq; nature esset quelibet crea-
tura corporalis cui⁹ ē sancta trinitas que vn⁹
est deus nec localiter in loco esset nec tempo-
ris mutacionem aliquando sentiret. nec de lo-
co transiret ad locum. nec circūscriberet quā-
titate molis sue que omnia ostēdunt huiusce
modi naturarum illum esse opificem. cui null⁹
latus aut angustus est locus quia non minus

in angustis q̄ in latis totus est ⁊ nec mutat
tempore qui solus potest volumina temporum
nō temporali volubilitate. s; eterna stabilitate
mirabiliter ordinari ⁊ **Neq;** enim in tempore
cogitat quemadmodum temporum series ⁊ re
rum decessione ac successione transiit. nec
aliqua molis quātitate terminatur ⁊ quia nul
lo occludit ⁊ neq; per mūdi partes parabus
suis est ipse diffusus ⁊ vt maiores mundi par
tes suis maioribus impleat ⁊ ⁊ minores minoribus
implendo nūq̄ tamē tot⁹ insidat ⁊ Ipse
est enim de⁹ q̄ ait ⁊ Celum ⁊ terrā ego impleo
Omnia igitur que fecit idest spiritus ⁊ corpō
ra sūma et vna ⁊ celestia atq; terrestria ⁊ viuē
tia et quibus facultatem viuēdi nō dedit ⁊ ineffa
biliter vbiq; totus dominus deus et implet ⁊
continet. nec in hīs que diuiduntur ipse diui
ditur ⁊ nec in hīs que mutantur ulla mutatio
ne variatur. **¶** **N**isi enim naturaliter incom
mutabilis ipse esset numq̄ in rebus mutabili
bus ordo quidem consilij ac dispositionis per
maneret ⁊ **¶** **D**eus igitur rerum corpore
arum atq; incorporearum creator eo primū
se nullum esse corpus ostendit manifestando
quia quibusdam corporeibus vitam non dedit
cum corpora omnia ipse deus creauerit ⁊

ipse autem naturaliter
non esset non uiuentia
Neq; enim facit rem nat
uram? Ad igitur vnius
corpore que uiuere omni
ne ut illa corpore vnius
quibus singulis singulos t
nibus spiritibus quibus ead
non ac subsistentur in
plena spiritus vnius na
deus licet viuēdiis sem
nōnate corpore ⁊ ipse
nūm intelligendi largit
sunt possent. aut agnō
crearem ⁊ ipse quocq;
les atq; intellectuales e
Quis audiat blasphemio
talem naturā alius est de
ne am deus vnaq; natural
et immo et immo? ⁊
icem vltam habere non p
non spiritibus quos natura
tē hōr diuersitatem sue
vt. In quibusdam enim i
natura sunt misera corp
natura mot⁹ quia pōt

Ipsē autem naturaliter vita est • quia si vita
non esset non uiuēcia corpora non fecisset
Req; enim facit rem non uiuentē nisi res
uiuens • **N**ō igitur vnius nature cum deo sūt
corpora que uiuere omnino non possunt • ac
sic neq; illa corpora vnius nature cum deo sūt
quib; singulis singulos brutos atq; irratio
nabiles spiritus • quib; eadem corpora uiuifica
rentur ac sensificarentur inseruit • **S**ed nec
ipsi bruti spiritus vnius nature cum deo sunt
Quos licet uiuificandis sensib; vegetandisq;
inseruerit corporib; • ipsis tamen spiritibus
nullum intelligendi largitus est lumen quo
suum possent • aut agnoscere • aut diligere
creatorem • **I**psos quoq; spiritus quos carna
les atq; intellectuales esse non dubium est
Quis audeat blasphemus spiritu et ceco corde
eiusdem nature cuius est de⁹ vel putare vel di
cere cum deus vtiq; naturaliter incommutabilis
sit omnino et immens⁹ • **Q**ui cum in se diuer
sitate vllam habere non possit • **I**n eisdem ta
men spiritib; quos racionales atq; intellectu
ales fecit diuersitatem sue operationis osten
dit • **I**n quibusdam enim idest q̄ terrenis ac
mortalib; sunt inserti corporib; • et si nullus
est localis mot⁹ quia per locorum corporalium

partes cū ipsi in corporibz sunt non p̄tialati
sūt. **S**ed sicut in totis corporibz tota sic eorū
dem corporū partibus tota sunt. tamē cogita
tionum varietas diuersitatem in eis cuiusdā
temporalis motionis ac mutacionis ostendit
dummodo aliquid nesciunt. modo sciunt. mo
do volunt. modo nolunt. modo sapiunt modo
desipiunt. modo iniqui ex iustis. modo iusti
sunt ex iniquis. modo pietatis illustantur lu
mine. modo deprauantur tenebroso impieta
tis errore. **I**llos quoq; quos terrenorum cor
porum grauat nulla lutulenta materies idest
angelicos spiritus. quis non videat non vni⁹
nature esse cū deo. h̄ fact⁹ ex nichilo. Quorū
naturalis mutabilitas ī eo cognoscit̄ q̄a eiusdē
creature pars est ī deteri⁹ pmutata. **D**einde
hij q̄ deprauati nō sūt. licet illi⁹ dono a q̄ cum
non essent facti sunt indefessa. **E**t inquantū
creature angelice gratis datum est perfecta di
lectione at̄templacione atq; exultacione multi
tudinem dulcedinis domini incessabiliter su
mant. nec ab eo naturali condicione deficiāt.
Et si inherētibus deo nichil inest de varieta
te temporis. **¶** Quia collato sibi eterne inco
rruptionis atq; incommutabilitatis munere.
et nichil in se sentiant mutacionis.

est tamen singulis terti
in totam distat: nunc
in alio: et cum vni
angit: alius quoq; ali
hinc profectus depic
vni ostendunt eam fa
nam esse lancea termita
les es quis vni: sic volu
bilis et sapientia in dispo
vni deusdam igitur spiri
re et tempore essent: quibz
spiritus quandoq; delinere
vni quosdam ex aqua: o
bit: omnipotens prodire
vni vni spiritibus nullum
vni vni hinc facit natural
vni vni creatur et eis facit
vni vni cogitande cognosce
vni vni inuenit: quos
vni vni pre seipis illum di
vni vni creatis opes cognosce
vni vni fierent nulla merita
vni vni dilectio palant in fide
vni vni vni quoy es ti
vni vni possibile dicit ad e
vni vni vni sancta dilect

inest tamen singulis terminus naturalis quo
a se inuicem discernuntur quia nullus eorum
est in alio et cum vni eorum opus quodlibet
iniungitur alius quoque alteri operi implendo
diuine potestatis deputatur arbitrio. **H**ec
omnia ostendunt etiam sanctos angelos cre
aturam esse sancte trinitatis cuius per singu
las res quas vtiq; sic voluit fecit apparet mi
rabilis et sapientia in dispositione et virtus i
opere. **Q**uosdam igitur spiritus sic deus crea
uit vt semper essent et quosdam vero vt esse
spiritus quandoque desinerent. **I**llos iatque desi
tuos quosdam ex aqua et quosdam quia sic
voluit omnipotens produxit ex terra. **S**upe
riores vero spiritus nullum cum corporeis ele
mentis habere fecit naturale osortium quos et
eternos creauit et eis facultatem atque intelli
genciam cogitande cognoscende et diligendeque
diuinitatis inseruit et quos tamen ita creauit
vt etiam pre seipsis illum diligerent cuius se
tales creatos opere cognouissent cum eorum
vt tales fierent nulla merita precessissent. **E**t
vt hec dilectio haberet iustam et congruam lau
dem voluntatis quoque eis tribuit libertatem vt
esset eis possibile siue ad eum qui supra eos
est intencionem sancte dilectionis erigere siue

ab se vel ab ea que infra eos sūt prauē cupidi-
tatis semetipsos pondere declinare. Non est
igitur natura que in eternum possit siue mise-
re siue bene viuendo subsistere. nisi q̄ potest
de deo ipsius dei munere cogitare. **H**ec autem
natura intellectualis in animabus est homi-
nū et spiritibus angeloz. **D**e⁹ quippe cognoscē-
di ac diligendi se. nō nisi angelis atq; homi-
nibus indidit facultatem. **Q**uibus propter arbi-
trij libertatem que maxime debuit intellectua-
li creature creatoris benignitate conferri. ita
cognoscendi ac diligendi se facultatem volun-
tatemq; donauit. vt eam vnusquisq; et habe-
re possit et perdere. **S**i quis tamen eam spō-
te perdidit. suo eam deinceps arbitrio re-
sumere non valeret. vt illius essent sancte co-
gitationis iūcia gratuite dono bonitatis denuo
renouandis quibus vellet infundere. cuius
fuit in ipso creationis exordio nullis precedē-
tibus meritis. **S**piritus et corpora locis atq;
affectiōibus p̄ eo vt ipse sapiēs voluit cōgru-
is mirabiliter ordinati. **¶** **A**ngeli ergo atq;
homines pro eo quia rationales sunt facti et
mitatis ac beatitudinis donum. in ipsa nature
spiritualis creatione acceperūt. ita scilicet vt
si dilectionē creatoris sui iugit̄ ihesitēt simul

etiam latere manifestent
vniuersi arbitrio contra se
vniuersam suam miseratione
vniuersa continentibus legem
et dignitatem eis relinquere
in vniuerso dilectione legem
sed angelis quidem hoc
vniuersi quis eorum bonitatis
bonitatis cum sine diuino
propter inq; angeloz que
quibus bene tracta fuit. vt
ratione dilecti. equitate
nam sine dampnationis in
bonitas inuenit. vt non d
etiam puniri quia illud tra
definit. Quia de⁹ metan
manere supposito vt eam
pariter in quo illi omnes p
nec mala possunt voluit
recepti. sed penitentia
sine malo penitentia
vniuersa vniuersa dampnatio
vniuersa dyabolus primus
vniuersa participium in diu
vniuersa sub et vniuersa p
vniuersa peccata meritum in

eterni beatiq; mansissent. **S**i vero proprie li-
bertatis arbitrio contra summi creatoris im-
perium suam miterentur facere voluntatem p-
tinus a contumacia beatus discederet. et
ad supplicium eis relinqueretur eternitas mi-
sera. erroribus dolozibusq; deinceps cruciata
Et de angelis quidem hoc disposuit et imple-
uit. vt si quis eorum bonitatem voluntatis p-
deret nūq̄ eum sine diuino munere repararet.
Pars itaq; angelorū que a suo creatore deo
quo solo bono beata fuit. voluntaria prorsus
auerfione discessit. equitatis superne iudicio
iniciū sue dampnacionis ī ipsa auerfione vo-
luntatis inuenit. vt non aliud ei esset incipe-
re iam puniri quā illi? beatus boni dilectioē
destitui. Quā de? in eterno sic totā p̄cepit re-
manere supplicio vt etiam ignem ei eternum
pararet. in quo illi omnes preuarcatores āge-
li nec mala possunt voluntate unquā carere
nec pena. sed permanente in eis iniuste auer-
fionis malo. permaneat etiam iuste retribu-
cionis eterna dampnacio. **H**orum malozum
princeps dyabolus primos homines quia ad
peccati participium inuidus dupit. non eis
tantum sed et vniuersē propagim eorum cum
iudicio peccati meritum mortis inseruit. **D**eus

autem misericors et iustus : sicut dyabolo at
q; angelis eius propria cadenti b; voluntate
ceteros angelos in sue dilectionis eternitate
firmavit ¶ **H**ic etiam humani generis mas-
sam non totam in sempiternum perire permi-
sit : Sed quos voluit eius gratuita bonitas re-
pulis tenebris in quibus omnis humana na-
tuitas peccati originalis cōdemnatione ver-
satur : reducendos predestinauit ad lucē : In
eo precipue demonstrans qđ istos originalis
peccati vinculis ī debita gracia liberatoris ab-
solueret cū alios et qđ maxime paruulos qui
bus nulla possunt : vel bona vel mala inesse
proprie merita volūtatē in solubili nexu eter-
na dāpnatio retineret ¶ **B**one quoq; volun-
tatis et cogitationis incium non bonum ex se
ipso nasci : sed diuinitus et parari ⁊ tribui in
eo deus euidenter ostēdit ¶ **Q**uia neq; dya-
bolus : neq; aliquis angelorum eius : ex quo
ruine illius merito in hanc sunt inferiorem
detrusi caliginem bonam potuit aut poterit
resumere voluntatem ¶ **Q**uia si possibile es-
set : vt humana natura postqđ a deo auersa
bonitatem perdidit voluntatis ex seipsa rursus
eam habere potuisset : Multo possibilis
hoc naturam haberet angelica : que quanto

... gnatore scilicet corp
... magis esset proba hac
... dicitur vnde bona volunt
... amiserunt angeli a
... dicitur habere non p
... digna est eadem volun
... carnis caritatis p
... humana e
... secundum
... esse filium d
... angelos et
... motus fidelit
... carnis carnis p
... peccatis non peccat
... detidens tradit
... De homi
... carnis carnis
... de et cristi
... et motus
... et regnum eius : In cuius
... carnis corpore que de
... ab omnium homin
... quandoque vult corp
... a quo peccant
... illis fingit
... addunt : q;

minus grauatur terreni corporis pondere, tan-
to magis esset prebita hac facultate. **S**ed of-
tendit deus vnde bona voluntas hominibus de-
quā sic amiserunt angeli cum haberent vt
amissā deinceps habere non possēt. **Q**uoniā
igitur digna est eadem voluntas bona per dei
graciā eterni beatitudinis premio, et iniqui-
tas angelica atq; humana esse non debet im-
punita, propterea secundum catholice fidei re-
gulam venturum esse filium dei ad puniendos
omnes peccatores angelos et adiudicādos ho-
mines uiuos et mortuos fideliter expectam⁹
Testatur enim beatus petrus quia de⁹ ange-
lis peccantibus non peperit sed carceribus cali-
ginis inferi detrudens tradidit in iudicio pu-
niendos reseruari. **D**e hominibus quoq; uiuis
et mortuis iudicandis, beatus paulus hec ait
Testificor coram deo et cristo ihesu qui iudi-
caturus est uiuos et mortuos, et aduentum ip-
sius et regnum eius. **I**n cuius aduentu ab illo
primi hominis corpore quē deus de terra plas-
mauit vsq; ad omnium hominum corpora q̄
animata quandoq; viuere ceperunt ab illo re-
suscitabuntur a quo operante creata sūt. **S**in-
gula vero corpora illis singulis suis animabus
in resurrectione reddentur, quas in matremis

vt viuere inciperēt ventribus habere cepūnt vt
scilicet anime ī illo exāmine iusti iudicis ī eis
dem singulis corporibus suis accipiant retribu-
tionē siue regni siue supplicij ⁊ in quibus siue bo-
nā siue malam qualitātē vite presentis habu-
erūt ⁊ Qualitas autē male vite ab infidelitate
incipit que ab originalis peccati reatu incipiū
sumit in quo quisquis ita viuere incipit ⁊ vt
ante finiat vitam quam ab eius obligatione
soluatur si vnius diei ⁊ vel vnius hore spacio
anima illa vixit in corpore ⁊ **R**eccesse est eam
cum eodem corpore interminabilia gehenne
supplicia sustinere ⁊ vbi dyabolus cum angelis
suis in eternum arsurus est **¶** **¶** Qui et prim⁹
peccauit ⁊ et peccatum primis hominibus p-
suasit ⁊ vbi cum eo etiam fornicarij ⁊ idolis ser-
uientes ⁊ adulteri ⁊ molles ⁊ masculorum cō-
bitores ⁊ fures ⁊ auari ⁊ ebriosi ⁊ malefici ⁊ in-
pares ⁊ et omnes qui opera carnis agunt **De**
quibus dicit beatus apostol⁹ ⁊ quia regnū dei nō
consequēt⁹ ⁊ **S**i ante hui⁹ vite terminū a vitijs
suis malis conuersi non fuerint ⁊ eternis ignibus
exurentur **O**mnis enim homo q̄ in hoc seculo
vsq; ad finem in iniquitatū dilectione ⁊ cor-
dis obduracione pmanferit ⁊ sic hic eū noxia
dilectio tenuit ⁊ sic eum sine fine sempiterna

...tato tenet. Et em
...sed sine mutatio
...de se hō iuste uiuentib
...de se enim quod ait tenet
...idem nō genit⁹ sed nō
...tione ⁊ **R**eddens autem u
...nos mutados ait ⁊ nos m
...hōt ergo iniqui cum iustis
...conueniunt ⁊ in mutatio
...debent que dabitur ā
...recepto mētorum nō aut
...quodlibet et inūmias in
...que ob hoc non est inque
...in mentem corpus atq; te
...reone supplicium ⁊ hūc vte
...redemptio: deus gans et hō
...facere tunc uiuenti vīq; m
...tam tēdunt in ipis corpore
...inūmias gaudium dūm
...vte quōto inūmias per fidē
...perim⁹: vteant: regni ce
...ratione potentia: gloriā: et
...vitis que sine dōno carni
...no carant: vteant: perman
...in malitia sed spiritalia ⁊
...hōt corp⁹ amale: surq;

cruciato retinebit. **E**rit enim etiam iniquorum
resurrectio. sed sine mutacione quam solis fide
libi et ex fide iuste uiuentibus daturus est deus.
Hoc est enim quod ait beatus paulus. et omnes
quidem resurgemus. sed non omnes immuta
binur. **D**istendens autem iustos diuino mu
nere amutandos ait. et nos immutabimur. **H**a
bebunt ergo iniqui cum iustis resurrectionem
carnis amunem. immutacionis tamen gratiam
non habebunt que dabitur iustis. quoniam
a corporibus impiorum non auferetur corruptio
et ignobilitas et infirmitas in quibus seminan
tur. que ob hoc non extinguentur ut illud iu
ge tormentum corpori atque anime fit mortis
eternae supplicium. **I**uste uero anime quas hic
redemptor deus gratis ex fide iustificat et iusti
ficatis bene uiuendi usque in finem perseueran
ciam tribuit. in ipsis corporibus in quibus hic
iustificacionis gratiam diuinitus acceperunt
et in quibus iustificate per fidem in karitate dei
proximi que uixerunt. regni celestis eterna be
atitudine potientur. glorificatis etiam corpori
bus suis. que sine dubio carnis natura quam
deus creauit ueraciter permanente. non sicut
hic animalia sed spiritualia. **S**anctorum enim
seminat corpus animale. surgit corpus spiritale.

In hīs p illā imutacionē q̄ solis habet iustis
iplebit̄ q̄d oportere dicit ap̄s vt corruptibile
hoc iduat icorruptionē ⁊ mortale hoc iduat
imortalitatē ⁊ quibz sex⁹ masculin⁹ vel feminin⁹
n⁹ sic eadē corpa creata sūt pmanebit. Quoz
gloria erit p̄ factorz bonoz diueritate diuersa
omnia tamē corpa siue masculoz ⁊ siue femina
rū. q̄cūq; i regno illo erūt glorioza erūt. Ille
autē iudex nouit quācūq; vniūq; sit donatur⁹
gloriā. q̄ i hac vita p misericordiā gratis iusti
ficiādo puenit quos illic per iusticiā gloriificare
disponit. **T**empus ver⁹ acq̄rendi vitā eternā
in ista tamen vita deus hominibz dedit. vbi
voluit esse etiā penitentiā fructuosā. **I**deo
autem hic penitencia fructuosa est. quia po
test hic homo deposita malicia bene viuere. et
mutata voluntate merita simul operaq; muta
re. et in timore dei ea agere que placeant deo
Quod qui i hac vita non fecerit. habebit q̄dē
penitentiā in futuro seculo de malis suis. ⁊
indulgentiam in conspectu dei non inueniet
quia et si erit ibi stimulus penitudinis nulla
ibi erit correctio voluntatis. **A** talibz enī ita
culpabit̄ iniquitas sua. vt nullaten⁹ ab eis pos
sit. vel diligi. vel desiderari iusticia. **V**olun
tas enim ipsorum talis erit

et habet in se semper mal
cum magis tamen accipere
etiam. Quia sicut illi qui
sunt nullas in se male volu
ntate. itaq; isti qui erunt
in am bypocrito et eius anti
nulli in hunc habitum in
malis habitus poterunt
sicut in hunc habitus erit dabi
et tamen gloriam videri
sicut ipsa malignitas pena
sicut deponit tunc erit. in
specie lumine viderit. in
hominis in hac vita est e po
na q̄dā quoniam tempore
bit iniquis quilibet ante
manuente peccatis p̄
in conspectu dei nō solum cor
bis lacrimas habere. et in
be lomo operibz diluere. et
peccatum in hunc habitum
tunc nobis dominus p̄p̄
dico dicens si conuer
tus saluus eris. et alio
sicut ne ad idem iterum. se
viam vt ab dimittant

ut habeat in se semper malignitatis sue suppli-
cium nūq̄ tamen recipere possit bonitatis af-
fectum . Quia sicut illi qui cum cristo regna-
bunt nullas in se male volūtatis reliquias ha-
tebunt . itaq; isti qui erunt supplicio ignis et
in cum dyabolo et eius angelis deputati . sicut
nullā vltterius habebunt requiem . sic bonam
nullatenus habere poterunt voluntatem . Et
sicut coheredibus cristi dabit̄ perfectio gracie
ad eternam gloziam . sortibus dyaboli cumu-
labit ipsa malignitas penam quando exteri-
oribus deputati tenebris . nullo illustrabuntur
interiori lumine veritatis . Pro inde omni
homini in hac vita esse potest vtilis peniten-
tia quā quocūq; tempore homo egerit quāli-
bet iniquus quālibet annosus . si toto corde re-
nunciauerit peccatis preteritis et pro eis in
conspectu dei nō solum corporis sed etiam cor-
dis lacrimas fuderit . et malozum opeꝝ macu-
las bonis operibus diluere curauerit omnium
peccatorum indulgentiam moꝝ habebit . Hoc
enim nobis dominus propheticis promittit
eloquio dicens . si conuersus fueris ⁊ ingemu-
eris saluus eris . Et alio loco dicitur fili pec-
casti . ne abicias iterum . sed et de preteritis
deprecare vt tibi dimittantur . Nūq̄ peccati

est; idicte p peccatis deprecio .si deprecia non
est; remissio concedenda. **S**; eia penitencia pecca
tori .tuc pdest .si ea in ecclesia catholica gerat
cui de⁹ in psona beati petri . ligadi soluendiq;
tribuit potestatem dicens . que alligaueris
super terrā erunt ligata . et i celis . et q̄ solue
ris sup terrā erunt soluta et in celis **I**n qua
cumq; igitur homo etate veram peccatorum
suorum penitenciam egerit . et vitam suam
deo illumināte correperit . nō puabitur indul
gēcie munere . q̄a deus sic p pphetā dicit . non
vult mortē moxiētis . quantū vt reuertatur a
via sua mala . et viuat anima ei⁹ . **V**erū tamen
null⁹ hominū debet sub misericordia dei i suis
diu⁹ remanere peccatis . cū eia i ipso corpo
re nemo velit sub spe future salutis diuicius e
grotare . **T**ales enim qui ab iniquitatib;
suis recedere negligunt . et sibi de deo indulgē
ciam repromittunt . non numq̄ ita preueniū
tur repentino dei furore vt nec conuersionis
tempus . nec beneficium remissionis inueni
unt . **I**deo vnumquemq; nostrum sancta scrip
tura benigne premonet dicens . **R**e tarbaue
ris conuerti ad dominum . et ne differas de
die i diē **S**ubito enī veniet ira ei⁹ et i tēpore
vidicte disperdet te **D**icit eia beatus dauid

Hodie si vocem eius audieritis nolite obdura-
re corda vestra. Cui beatus quoque paulus con-
cordat hinc verbis. Videte fratres ne forte sit
in aliquo vestrum cor malum incredulitatis dis-
cedendi a deo viuo. sed adhortamini vosmet
ipsos per singulos dies donec hodie cognomi-
natur ut non obduretur quis ex vobis fallacia
peccati. **O**bdurato igitur viuit corde. hinc qui
conuertitur desperans de indulgentia peccato-
rum. hinc qui sic misericordiam dei sperat ut
usque in finem vite presentis in suorum crimi-
num perversitate remaneat. **P**roinde dilige-
tes misericordiam dei. metuentesque iusticiam
nec de remissione peccatorum desperem. nec
remaneam in peccatis scientes quia illa om-
nium hominum debita sic exactura equitas ius-
tissimi iudicis. que non dimiserit misericor-
dia clementissimi redemptoris. **S**icut enim
misericordia suscipit absoluitque auersos. ita
iusticia repellet et puniet obduratos. **H**ic sunt
qui peccantes in spiritum sanctum. neque in
hoc seculo neque in futuro remissionem accipi-
ent peccatorum. **I**deo autem hominis anima
intellectualis spiritus est. ut querat. agnoscat
atque discernat. et tempus operum suorum pro
quibus receptura est in iudicio que ordinavit

diuina iusticia et eiusdem tēribuōnis tem-
pus et quo nō euam licebit. aut opera mutare
aut remissionem peccatorum suorum de diui-
na misericordia vtiliter postulare et Ceteri ve-
ro spiritus omnium animalium quibus non est in-
tellectus quia quidam eorum de terra. quidā
de aquis originem ducunt. De aquis enim sūt
reptalia et volatilia. De terra vero quedam q̄
reputantur. quedam vero que gradiuntur exorta sūt
Tam diu spiritus sunt q̄ diu in corporibus vi-
uunt et Anima quippe que rationis capax diui-
nitatis facta et non est cum carne sua et incipit
et desinit viuere et quia quando corpori vitam
nō tribuit et ipsa nō viuunt atq; ita miro mō
cum omni carni anima viuēdi fit causa et Spi-
ritus tamē irrationalis tam diu viuunt q̄ diu in
carne manere potuerit. et dū a carne sua sepat
extenuatur et Ita fit et vt cum ipse vita carnis
sue fit viuere ipse nequeat quando vitam car-
ni ministrare destiterit et si non fit caro cui
vitam dare valeat et ipse quoq; eam protinus
non habebit et Ideo nec eternitas in rationa-
libus spiritibus data est et nec aliquod eis iu-
diciū preparat et i q̄ eis vel beatitudo p̄ bonis
vel dāpnatio p̄ malis reddat operibus et Ideo
autē i eis nulla opeꝝ discretio requiratur quia

nullam intelligendi facultatem diuinitus acce-
perunt. **P**ropterea igitur eorum corpora re-
surrectura nō sūt ⁊ quia nec ipsis animalib⁹
aut equitas ⁊ aut iniquitas fuit ⁊ pro qua eis
etna vel beatitudo sit tribuēda vel pena. **I**git̃
animalia presentis seculi cursum atq; ornatū
secundum creatoris incōprehensibilem per-
agunt voluntatem ⁊ que de suis factis nullam
rationem redditura sunt ⁊ quia rationalia non
sunt. **N**ūquid enim de bubis cura est deo. **H**o-
mines vero quia rationales facti sunt ⁊ et de
se et de omnib⁹ rebus quas in vsum vite pre-
sentis acceperunt ⁊ rationem reddituri sunt
deo et pro suorum actuum qualitate recipient
aut penam ⁊ aut gloriā. **O**mnēs enim nos
manifestari oportet ante tribunal cristi vt re-
cipiat vnusquisq; ppria corporis prout ges-
serit siue bonum siue malum ⁊ **T**unc scilicet
cum secundū ipsius nostri creatoris ac redēp-
toris elogium omnes qui in monumentis sūt
audient vocem eius ⁊ **E**t procedent qui bona
fecerunt in resurrectionem vite ⁊ qui vero ma-
la egerunt in resurrectionem iudicij. vt scilicet
qui mala egerunt eant in obuscōnem eternā
cum dyabolo semper arsiuri principe omnium
malorum. **¶** **¶** qui vero bona fecerunt eant in

ultam eternam regnaturi sine fine cum cristo
rege omnium seculorum . Illi autē cum cristo
regnabunt . quos deus gratuita bonitate sua p̄
destinauit ad regnum . Quia enim eos tales
predestinando preparauit vt regno digni es-
sent . preparauit vtiq; secundum propositum
vocandos vt obediant . preparauit iustificādos
vt accepta gracia recte credant et bene viuāt
Preparauit eciā glōrificandos . vt cristi co-
heredes effecti regnum celozum sine fine possi-
deant . **A**d quod regnum diuersis temporibz
per sacramenta que ad fidem incarnationis
sue cristus instituit illi peruenerunt . Quos
deus gratis nullo bone voluntatis . vel boni ope-
ris merito precedētes saluabit quemadmodū
et ex illo tempore quo saluator noster dixit .
Si quis non renatus fuerit ex aqua et spiri-
tu sancto non potest introire in regnum dei .
Absq; sacramento baptismatis preter eos q̄
in ecclesia catholica sine baptismate pro cris-
to sanguinem fundunt . **N**ec regnum celozū
potest quisq; accipere . nec vitam eternam . q̄
siue in catholica siue in heresi quacūq; . vel
scismate quisq; in nomine patris et filij et
spiritus sancti baptismi sacramentum accepe-
rit integrum sacramentum accepit .

sed salutem que virtus est sacramenti non ha-
bebit si extra ecclesiam catholicam ipsum sac-
ramentum habuerit. Ergo debet ad ecclesiam re-
dire non vt sacramentum baptismatis iterum
accipiat. quia nemo debet in quolibet homine
baptisato repetere sed vt in societate catholi-
ca vitam eternam accipiat ad quam obten-
dam nunquam potest esse idoneus. qui cum sacra-
mento baptismatis ab ecclesia catholica reman-
serit alienus. qui si et elemosinas largas fa-
ciat et pro nomine cristi etiam sanguinem fun-
dat. pro eo quod in hac vita non tenuit ecclesie
catholice unitatem. non habebit eternam salutem.
Ubi enim cuique potest prodesse baptismus. ibi
potest et elemosina prodesse. baptismum au-
tem extra ecclesiam prodesse non potest. Unde
igitur in ecclesia tantummodo catholica potest
vnicuique prodesse. et perceptio baptismatis
et opera misericordie et nominis cristi glori-
osa confessio. si tamen in ecclesia catholica
bene uiuatur. Sicut enim sine ecclesie catho-
lice societate. nec baptismus aliam potest pro-
desse. nec opera misericordie nisi forte vt mi-
cuis torqueatur non tamen vt inter filios dei
reputetur. sic intra ecclesiam catholicam per
solum baptismum vita eterna non acquiritur.

si post baptismum male viuatur. **N**am et illi
 qui bene viuunt debent operibus misericordie
 indefinenter insistere et scientes se licet leuia
 non nulla tamē cotidie contrahere peccata. p
 quibus etiā sancti et iusti semper i hac vita deo
 dicere debeāt. dimitte nobis debita nostra sic
 et nos dimittim⁹ debitoribus nostris. **Q**ue
 peccata quādo etiam in rebus licitis et a deo cō
 cessis frequent̄ hominibus subrepunt. et quan
 to magis fortioribus cibis corpus impletur
 et carnalibus cor hominis actibus atq; affec
 tibus implicatur. et tanto frequenter culpa in
 hac mortalitate contrahit̄. **P**ropterea humi
 les serui cristi qui cupiūt domino suo sine im
 pedimento absq; animi noxia occupatione
 seruire. coniugia omnia non appetunt. et a car
 nibus ac vino abstinent in quantum ualido
 corporis permittit. non quia peccatum est
 aut coniugem habere. aut vinum carne sue p
 cipere. **N**am beatus apostolus dicit. quia
 omnis creatura dei bona et nichil reiciendum
 qd̄ aum gratiarum actione percipitur. **S**ac
 tificatur enim per uerbum dei et oracionem
 Coniugium quo qz in primis hominibus deus
 instituit et benedixit. **P**ropter quod etiā
 beatus apostolus ait.

Honorable coniugium in omnibus et thorug in

uoluntas. **S**icut fecit de
 et uero abstinent non can
 legunt. sed mundicijs re
 et in eo qd̄ coniugia non h
 an hanc cemen esse ezi
 uatam in gen bonis mup
 exhibet. uita quā maxim
 dicitur de continentia qu
 est. De uicijs uero dicit
 per uolunt. In uino enim
 uolunt. in alioq; mifericord
 uita. unde quā regit ad m
 ab om. Propterea si can p
 uatam coniugio si uoluerit
 an uicis mias uoluerit. et
 catum habet. si eos alite
 uisus et uia legitime dum
 dem fecerit. et nec ille ma
 em. nec illa uia pater ma
 uoluerit. In calice et si sine
 qd̄ excessus qui carnis nec
 et tepum. habet non null
 uoluerit. Sed per uerbum
 uicis continentiam deo. et
 uicis abstinent pater. et
 et uita sua continentiam

maculatus. **I**gitur serui dei in eo quod a carnibus
et vino abstinent non tamquam res immundas re-
fugiant. sed mundioris vite instituta sectantur.
Et in eo quod coniugia non habent. non nuptia-
rum bonum crimen esse existimant. sed conti-
nenciam iugem bonis nuptiis meliorem esse
non dubitant. isto quam maxime tempore. quan-
do dicitur de continencia qui potest capere ca-
piat. **D**e nuptiis vero dicitur qui se non con-
tinet nubat. **I**n vno enim hortacione virtus
exortitur. in altero infirmitas remedio suble-
uatur. **U**nde quia egritudini semper est consu-
lendium. **P**ropterea si cui primo contigerit
priuari coniugio. si voluerit secundas vel et-
iam tertias inter nuptias. nullum de illis pec-
catum habebit. si eas caste seruauerit id est si
vnus et vna legitime dum taxat coniuncti fi-
dem seruent. vt nec ille mulieri. preter vxo-
rem. nec illa viro preter maritum. nullatenus
miscetur. **I**n talibus et si fuerit aliquis coniu-
galis excessus qui tamen non legitimam vio-
let theorum. habebit non nullum sed veniale
peccatum. **S**ed hec illozum sunt qui nullam
vouerunt continenciam deo. **C**eterum quisque
seipsum castrauerit propter regnum celorum
et in corde suo continenciam deo vouerit. non

Solū si mortifero fornicationis crimine maculet
verū etiā si aut vir uxore accipere aut mulier
nubere voluerit secūdu apostoli sententiā dāp
nationem habebit quia primā fidē irritā fecit
Sicut ergo secūdu apostoli sententiā dignū
est vt uxori vir debitū reddat ⁊ similiter ⁊ ux
or viro ⁊ Quia si q̄s acceperit uxore non pec
cat ⁊ si virgo nupserit nō peccat ⁊ Ita secūdu
eiusdē apostoli dictū qui statuit ī corde suo fir
mus nō habens necessitatē ⁊ potestātē autem
habet sue volūtatis ⁊ vouerit continēciā deo de
bet eā vsq; ī finē tota mētis sollicitudinē custo
dire ne dampnationē habeat si primā fidem
irritā fecerit. **S**imilit ⁊ coniugati viri ⁊ vel cōiu
gate mulieres si ex cōsensu perhēnē deo voue
runt continēciā ⁊ nouerint se voti sui obnoxa
detineri nec iā sibi debere cōmixtionē carnis
quam licitam prius habuerunt ⁊ sed deo se de
bere continēciam quam vouerūt ⁊ Tūc enim
vnusquisq; regnum celorum quod sanctis p
mittatur possidebit. **S**i obliuiscens que retro
sunt ⁊ et in anteriora extendens seipsum secun
dum quod in psalmis dicit ⁊ Vouete et reddi
te domino deo vestro q̄s sūt esse licitum ⁊ ab
profectum melioris vite pertinere cognoscit
et libenter voueat et celeriter reddat ⁊ et in

... quod vnum obbit
... gnat. Quia enim
... ipse quoc; de
... prima que promittit

Similime itaq; tunc
... patrem et filium
... esse naturā
... sumus. Cum
... filii
... naturā
... dicitur
... dicitur
... dicitur
... dicitur
... dicitur
... dicitur

Similime tunc et null
... patrem et filium et sp
... dicitur
... dicitur
... dicitur
... dicitur
... dicitur
... dicitur
... dicitur
... dicitur

in hoc quod votum reddit meliori semper co
nato pficiat. **O**mnium enim uolenti deo et reddē
ti quod uult ipse quoque deus reddet celestis
regni premia que promisit.

Heremissime itaque tene et nullatenus du
bites. patrem et filium et spiritum sanc
tum unum esse naturaliter deum. et in cuius
nomine baptisati sumus. **C**um enim aliud no
men sit pater. aliud filius. aliud spiritus sanctus.
Hoc est utique unum nature nomen horum trium
quod dicitur deus qui dicit in deuteronio.
Videte videte quoniam ego sum deus. et non
est alius deus preter me. **E**t de quo dicitur
Audi israel dominus deus tuus deus unus est
et dominum deum tuum adorabis et illi soli seruias.

Heremissime tene et nullatenus dubites
patrem et filium et spiritum sanctum
id est sanctam trinitatem esse solum
naturaliter verum deum. quia cum tres deos
nobis colere non liceat nisi unum solum verum deum
tamen sicut pater verus deus dicitur testante
apostolo qui ait quesi estis ad deum a simulacris

seruire deo viro et vero ⁊ et expectare filium
eius de celis quem suscitauit a mortuis ihesu
Ita quoq; filium verum deum iohannes com
mendat apostolus dicens. Scimus quia fili⁹
dei venit et dedit nobis intellectum vt cognos
camus verum et finis in vero filio eius ihesu
cristo. Hic est verus deus et vita eterna. qui
vitiq; quoniam verus deus est ⁊ etiam veritas
est. sicut ipse nos edocet dicens. Ego sum via
veritas et vita. De spiritu quoq; sancto iohā
nes apostolus ait. quia spūs est veritas ⁊ vti
q; nō potest naturaliter de⁹ ve⁹ non esse qui
veritas ē. Quē etiā deū paul⁹ apostolus of
fēt dicens ⁊ membra vestra templum est spiri
tus sancti qui in uobis est quem habetis a deo
⁊ nō estis vestri. Empti enī estis p̄cio magno
glorificate et portate dominū in corpore vestro

Hermissime tene et nullaten⁹ dubites
patrem et filium et spiritum sanctum
idest sanctam trinitatem vnum verū
deum esse sine initio sempiternū esse
Propter qđ scriptum est ⁊ in principio erat
verbum et verbum erat apud deum et deus ⁊

... hoc est
... sempitern
... Deus at
... Et alio loco
... et diuinitas

Hermissime te
sanctā trinitatē
sine temporum
commutabilem esse
... hōc sermo suū moysi
... i psalmis dicitur
... non fundasti ⁊ est ope
... ipsi peccabunt
... nes sicut vestiment
... torum mutabis eo
idem ipse es et anni

Hermissime te
sanctam cent
deum verum
... multitudine creator
... deus alius de⁹ in
... domino deo ipsius

erat verbum ⁊ hoc erat in principio apud deū
Hec denuo sempiternitas intimatur i psalmo
vbi dicitur. **D**eus autem rex noster ante seculū
la. **E**t alio loco ⁊ sempiterna quoq; eius
victus et diuinitas ⁊ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊

Hemissime tene et nullaten⁹ dubites
sanctā trinitatem solum verum deum
sicut eternum ita solum naturaliter in
commutabilem esse ⁊. **H**oc enim significat cū
dicit seruo suo moyse ego sum qui sum ⁊. **H**uic
et i psalmis dicitur ⁊. **I**n principio domine ter
ram fundasti ⁊ et opera manuum tuarum sunt
celi ⁊. **I**psi peribunt tu autem permanes ⁊ om
nes sicut vestimentū veterascēt ⁊. **E**t sicut oper
torium mutabis eos et mutabuntur ⁊ tu autē
idem ipse es et anni tui non deficient ⁊.

Hemissime tene et nullaten⁹ dubites
sanctam trinitatem solum esse verum
deum verum omnium visibilium atq;
inuisibilium creatorem de quo i psalmis dicit
Beatus cū iacob adiutor eius spes ei⁹
in domino deo ipsius q̄ fecit celum et terram

mare et omnia que in eis sunt ⁊ De quo eadē
apostolus dicit ⁊ Quoniam ex ipso ⁊ per ipsū
et in ipso sunt omnia ⁊ ipsi gloria in seculorū
secula ⁊ **A ⁊ M ⁊ E ⁊ R ⁊**

Herissime tene et nullaten⁹ dubites
patris et filij et spiritus sancti vnam
quidem esse naturam ⁊ Tres vero esse
personas ⁊ patremq; solū esse qui dixit ⁊ Sic
est filius meus dilectus in quo michi compla
cui ⁊ Et filium solum esse super quem illa vox
solius patris sonuit quando in iordane seam
dum carnem baptisatus est vnigenitus deus
Qui carnem solus accepit ⁊ et spiritum sanctū
patris et filij solum esse qui in specie columbe
super cristum baptisatum et ascendentem ab
aqua descēdit ⁊ Et quinquagesimo post resur
rectionem cristi fideles immo loco positos in
liguarum ignearum visione adueniens reple
uit illam vocem qua solus locutus est de⁹ pat
Et illā carnē q̄ sol⁹ homo fact⁹ est vnigenit⁹
de⁹ ⁊ Et illā colūbā ī cui⁹ specie spūs sanct⁹ su
per cristū descēdit ⁊ Illasq; liguas igneas in
quaz visione fideles vno loco ostitutos ēpleuit
opa eē toti⁹ scē imitatis ⁊ idē vni⁹ dei ⁊ q̄ fecit
omnia in celis ⁊ ī terrā visibilia et inuisibilia

Herissime te
solum deum f
tam personar
solius patris ⁊ spiritū
ppriam ex tērit
patris ⁊ sed simul pa
tēndis enim dei fili
genitum ⁊ sic enim
et filium suum vnige
nitū qui autem nō e
tū non cadit in nor
tēndam autem sanct
tēndam ⁊ apostolus de
non dicit in carne sed i
tēndam habitare in vol
untate spiritum cristi

Herissime ten
eundem spiritū
et filij vnus sp
procedere ⁊ dicit et
genitus veritatis qui
non est e spiritum de
us ⁊ de filio quoq; pe
tyma atq; aposto

Fermissime tene et nullaten⁹ dubites
solum deum filium idest vnā ex trini-
tate personam non solius patris sed
simul patris ⁊ spiritum vero sanctum ipsum
quoq; vnā ex trinitate personam non soli⁹
patris ⁊ sed simul patris et filij esse spiritū
Ostendēs enim dei filius se solū esse de patre
genitum ⁊ ait sic enim dilexit deus mundum
ut filium suum vnigenitum daret et paulo
post qui autem nō credit iam iudicatus est
quia non credit in nomine vnigeniti filij dei
Spiritum autem sanctū et patris et filij esse
spiritum ⁊ apostolus docet qui ait ⁊ Vos autē
non estis in carne sed in spiritu ⁊ si tamen spi-
ritus dei habitat in vobis ⁊ Et scietis si quis
autem spiritum cristi nō habet hic nō est ei⁹

Fermissime tene et nullaten⁹ dubites
eundem spiritum sanctum qui patris
et filij vnus spiritus est de patre et fi-
lio procedere ⁊ Dicit enim fili⁹ ⁊ Cum venerit
spiritus veritatis qui a patre procedit ⁊ vbi
suum esse spiritum docuit ⁊ quia ipse est veri-
tas ⁊ De filio quoq; procedere spiritum sanctū
aphetica atq; apostolica nobis doctrina omē

dat. **I**saïas enim dicit de filio. percutiet ter-
ram virga oris sui. et spiritu labiorum suorum
interficiet impium. **¶** De quo et apostolus
ait. quem interficiet dominus ihesus spiritu
oris sui. quem etiam ipse vnice dei filius spiri-
tū oris sui esse significās. Post resurrectiōne
suā insufflās ī discipulos ait. accipite spiritū
sanctū. De ore vero ipsius domini ihesu ait
iohannes ī apocaliphi quia gladius ex vtraq;
parte auit⁹ procedebat. Ipse ergo spiritus
oris ei⁹. ipse est gladi⁹ qui de ore ei⁹ pcedit

Fermissime tene et nullaten⁹ dubites
trinitatē deum immensū esse virtute
nō mole. et omnē creaturā spiritalē at-
q; corporalē v̄tute ei⁹ et p̄sencia contineri. Di-
cit enī de⁹ pater. celū et terrā ego impleo. Di-
cit et eadē de sapientia dei q̄ fili⁹ eius est. q̄a at-
tingit a fine vsq; ad finem fortiter et dispo-
nit omnia suaviter. De spiritu quoq; sancto
legimus. quia spiritus dei repleuit orbem ter-
rarum. **¶** Et dauid propheta dicit. Quo ibo
a spiritu tuo et a facie tua quo fugiā. Si ascē-
dero in celum tu illic es. et si descendero ad in-
fernum ades.

Fermissime tene
vnam ex ter-
um filium qui
ipso natus est et vniu-
pater est ipsū in pleni-
dignationem forme se-
tam in virgine. et nat-
concepit factum. **¶** Ipsi-
vna est de patre. et
concepit de virgine
vna nature cum virgi-
to non secula fundavit
etis quoniam me. De q̄
de qua cum venit ple-
nū filium suū factū ex

Fermissime tene
cessum dei filii
num perfectūq;
et hūc dei balēte sa-
cti generis ceterum
hūc ipse deus filius ex
vna carne sua. **¶** Pater
vna carne et ossa nō ha-
bit. **¶** animam quoq;

Fermissime tene et nullatenus dubites
vnam ex trinitate personam idest de
um filium qui de natura dei patris so
lus natus est et vnius eiusdemq; nature cum
patre est ipsū in plenitudine tēporis secundū
suscepionem forme seruilis voluntarie ocep
tum in virgine et natum de virgine et verbum
carnem factum et ipsumq; esse qui essentialit̄
natus est de patre et essentialiter conceptus
est natusq; de virgine et ipsumq; vnū esse et
vnius nature cum virgine qui ait. De deo pa
tre ante secula fundauit me et ante omnes
colles genuit me. De quo etiam dixit aposto
lus quia cum venit plenitudo temporis misit
deus filium suū factū ex muliere factū sub lege

Fermissime tene et nullatenus dubites
christum dei filiū sicut de deo patre ple
num perfectūq; deum hominē geniū
idest vbi deū habet saltem sine peccato vni
nostri generis carnem et animam rationale
Quia ipse deus filius euidenter ostendit di
cens de carne sua et Palpate et videte quia spi
ritus carnē et ossa nō habet sicut me videtis
habere et animam quoq; se habere hīs verbis

ostendit dicēs . Propterea me pater diligit
quia ego pono animam meam . Intellectum
quoq; anime se habere ostēdit in eo quod ait
Discite a me quia mitis sum et humilis corde
et de ipso deus per prophetam dicit . Ecce in
telliget puer me⁹ et exaltabitur . et sublimis
erit valde . Nam et beatus petrus secundum
sancti dauid prophetiā in cristo carnē atq;
animam cōstitetur . De ipso enim beato dauid
loquens ait . . **P**ropheta igitur cum esset ⁊
sciret quia iureiurando iurasset illi de⁹ de fruc
tu lumbi eius sedere super sedē eius prouidēs
locutus est de resurrectione cristi quia neq; de
relicta est anima eius in inferno . Neq; ca
ro eius vidit corruptionem .

Humilissime tene et nullaten⁹ dubites
vnum atq; ipsum esse deum verum q̄
cum patre deo spiritu sancto deo fecit
omnia tempora . **E**t in monte syna legem
moysi debet ordinatam per angelos ⁊ ipsum
deum verbum carnem factum qui veniente ple
nitudine temporis missus a patre et a spiritu
sancto solus factus est ex muliere quam fecit .
solus factus est sub lege quam debet

Humilissime tene
des verbi quod
tūq; inconfi
entiam quam h
te laudum quam dicit
quis qui me videt v
patre et patre in me
solus dicit sple
dicitur dei . alio
quam ipse deus
me est

Humilissime tene
deum verbum car
tem diuinitatis l
tate enim verbum ple
na dicitur veritate vni
tate diuinitate sua
et quomodo nat
tum quod dico quia
mens manet in cristo
solum deum verbum ca
m conceptionis in ca
cepit personam h
mentem personam

Humilissime tene et nullatenus dubites
dei verbi quod caro factum est duas na-
turas inconsumibiliter permanere unam
veram diuinam quam habet communem cum pa-
tre secundum quam dicit ego et pater unum
sumus. et qui me videt videt et patrem et ego
in patre et pater in me est. Secundum quam
eum apostolus dicit splendorem glorie et figu-
ram substantie dei alteram vero humanam se-
cundum quam ipse deus incarnatus dicit pater
maior me est

Humilissime tene et nullatenus dubites
deum verbum carnem factum unam ha-
bere diuinitatis sue carnisque personam
Deus enim verbum plenam naturam huma-
nam ita sibi veraciter unire dignatus est. et per-
manente diuinitate sua. Ita verbum caro fac-
tum est. ut quamuis naturaliter non hoc sit
verbum quod caro. quia duarum naturarum
veritas manet in christo. secundum unam tamen
personam idem verbum caro ab ipso fieret ma-
terne conceptionis initio. Deus enim verbum
non accepit personam hominis sed naturam
et eternam personam diuinitatis accepit

tēporalē substāciā carnis. **Vn**⁹ ē ergo cristus
verbū caro factū. q̄ ⁊ ex patrib⁹ secūndū car
nem. Et super omnia de⁹ benedic⁹ in secula
vn⁹ ihes⁹ cui ⁊ pater dicit. ex vtero ante lūc
fecū genūi tē. vbi significat ante omne temp⁹
sine incio eterna natiuitas. De quo ⁊ euange
lista dicit. q̄a vocatū ē nomen eius ihes⁹ qd̄
dictū ē ab āgelo priusq̄ in vtero acciperetur

Firmissime tene ⁊ nullaten⁹ dubites nō
carnē cristi sine diuinitate acceptam in
vtero v̄ginis p̄ulq̄ susciperet a verbo
s̄ ipsū verbū deū sue carnis acceptōne acceptū
ipsaq; carnem verbi incarnatione conceptam

Firmissime tene et nullaten⁹ dubites ip
sū vnigenitū deū verbū carnē factū se
p nobis obtulit sac̄ficiū et hostiā deo
in odōre suauitatis. Cui cū patre ⁊ spiritu sanc
to a patriarchis ⁊ prophetis et sacerdotibus
tēpore veteris testamēti animalia sac̄ficabāt
Et cui nunc id tēpore noui testamēti cū patre
et spiritu s̄cto cū quib⁹ illi est vna diuinitas
sac̄ficiū panis ⁊ vim ī fide ⁊ caritate. Sancta
ecclesia catholica per vniuersum orbem terre
offerre non cessat

... illis enim carnale
... carnis cristi - qua
... sine peccato fuerat
... erat filius in te
... vobis. In isto aut
... commemoraci
... vobis obtulit. et li
... bus effudit. De
... apostolorum
... gregi in quo v
... regem eccle
... sanguine suo. In illis
... offer donandum fie
... carum sac̄ificio qu
... ostenditur.
... filius dei pre
... autem pro impijs
... ostolo. quia ce
... secundum b
... et quia cum i
... deo per morte

Firmissime tene et
... carnem fact
... carnem semper

In illis enim carnalibus victimis significatio
fuit carnis christi quam pro peccatis nostris
ipse sine peccato fuerat oblaturus et sanguis
quem erat futurus in remissione peccatorum
nostrorum. In isto autem sacrificio gratia
actio atque commemoratio est carnis christi quam
pro nobis obtulit et sanguinis quem pro nobis
idem deus effudit. De quo beatus paulus di-
cit in actibus apostolorum. Attendite vobis et
uniuerso gregi in quo vos spiritus sanctus po-
suit episcopos regere ecclesiam dei quam ac-
cepit sanguine suo. In illis ergo sacrificiis quod
nobis esset donandum figurate significabatur
in hoc autem sacrificio quid nobis iam donatum
sit euidenter ostenditur. In illis sacrificiis pro-
nunciabatur filius dei pro impiis occidendus.
In hoc autem pro impiis annuntiatur occisus
testante apostolo quia christus cum adhuc in
firmis essemus secundum tempus pro impiis
mortuus est et quia cum inimici essemus reco-
ciliati sumus deo per mortem filii eius.

Fermissime tene et nullatenus dubites
verbum carnem factum et eandem huma-
nam carnem semper veram habere qua

de vrgine verbū deū nat⁹ est. q̄ crucifig⁹ ⁊ mor-
tu⁹ est. q̄ r̄surrexit ⁊ ī celū ascēdit ⁊ ī dextera
dei sedet. ⁊ q̄ etiā ventur⁹ est iudicare viuos et
mortuos. Propter quod ab angelis apostoli
audierūt. sic veniet quēadmodū vidistis eū
euntē ī celum. Et beatus iohannes ait. Ecce
veniet cū nubibz ⁊ videbit eū omnis ocul⁹. et
q̄ eū aspexerunt. ⁊ videbunt eū omnes tribus
terre talem. * * * *

Femissime tene ⁊ nullaten⁹ dubites tri-
nitatem deū idest patrē ⁊ filiū ⁊ spiri-
tum s̄ctū esse naturaliter sūmū atq;
incōmutabile bonū. ⁊ ab ipso creatas esse om-
nes naturas bonas q̄dem quia a sūmo bono fac-
te sūt. s̄ mutabiles quia de nichilo facte sunt.
nullāq; eē mali naturā. q̄a oīs natura īquātū
natura ē bona ē. s̄ q̄a ī ea bonū ⁊ minui ⁊ auge-
ri potest itantū mala dicat. īquantū bonū ei⁹
minuit. Malū enī nichil ē aliud nisi p̄uacio
boni. Unde constat geminū esse creature r̄cōnat⁹
malū idest vnū q̄ vltarie ipsa dehat a sum-
mo bono creatore suo. ⁊ alterū q̄ ī vita puniet
ignis et̄ni supplicio. Illud passura iuste. quia
hoc amisit iniuste. ⁊ q̄ ordinē ī se nō seruauit
s̄me īstitutōis. ordinē s̄me nō effugiet vlcōis

Femissime ten
noq; angelos
atam eius de
naturalē diu
vires qui est vnus
et̄nis et̄ spiritus san-
ctus esse potant ille

Femissime tene
entem creaturam
lem. a deo incom-
petens posse iam qu
tū in deterius com-
tore etiam leatitud
p̄p̄tantur vt ea e
quū quo ab illo sta-
tū in deterius nul
tante m̄tam. se
tūme largitate col-
tante. incōmutab
p̄p̄tō byalcl⁹ et e

Femissime tene et
nō omni creatam qu

Fermissime tene et nullatenus dubites
neque angelos neque quamlibet aliam cre-
aturam eiusdem nature esse et cuius est
secundum naturalem diuinitatem suam summa
trinitas qui est vnus naturaliter deus pater
et filius et spiritus sanctus. Neque enim vni-
nature esse poterant ille qui fecit et ea que fecit

Fermissime tene et nullatenus dubites
omnem creaturam naturaliter mutabi-
lem et a deo incommutabilem factam nec
eam tamen posse iam quamlibet angelorum
sanctorum in deterius commutari et quia sic acce-
perunt eternam beatitudinem qua a deo stabi-
liter perfruuntur ut ea carere non possunt sed
hoc ipsum quo ab illo statu beatitudinis in que
immutari in deterius nullatenus possunt non
eis naturaliter insitum sed postquam creati sunt
gracie diuine largitate collatum. Si enim an-
geli naturaliter incommutabiles fierent. Nunquam
de eorum consilio dyabolus et eius angeli cecidissent

Fermissime tene et nullatenus dubites
in omni creatura quam spiritalem atque

corpoream summa trinitas fecit ⁊ solos spiri-
tus angelicos ⁊ humanos intelligendi faulta-
tem diuinitus accepisse. Ceteros vero spiritus
brutorum animalium rationalem intelligenci-
am non accepisse et hanc omnino habere non
posse. Propter quod dicitur hominibus ⁊ no-
lite fieri sicut equus et mulus quibus non est
intellectus. Et ideo animas hominum ⁊ ani-
mas pecorum ⁊ vnus nature nō esse ⁊ nec ani-
mas pecorum in homines ⁊ nec animas homi-
num in pecora posse aliquando transire.

Humilissime tene et nullaten⁹ dubites
Primos homines ⁊ idest adam ⁊ mu-
lierem eius bonos ⁊ rectos et sine pec-
cato creatos cum libero arbitrio ⁊ quo possent
si vellent propria voluntate peccare eosq; nō
necessitate sed propria voluntate peccasse. Il-
loq; peccato sic in deterius mutatam humanā
naturam vt nō solum in ipsis primis homini-
bus per peccatū mors obtineret regnū. ⁊ etiā
i oēs homines trāhret peccati mortisq; dominiū

Humilissime tene et nullaten⁹ dubites
omnem hominem qui per concubitus
viri et mulieris concipitur cum

originali peccato natura
liberum. et o
De qua dicitur ap
natus filij ire sua
liberatur nisi per
primum hominis ih
peccatis ⁊ sine peccato
peccatum pro
sicut factus est pro p
est quippe testamento
peccata que pro peccatis
omnibus fuit significatio
peccati qui tollit pec

Humilissime tene et
non solum homines i
nam eam paruum
natum vivere incipiunt
ante matris nata ⁊ fi
mitas qd datur in r
scripturis sancti. De ho
natum sempiterno sup
peccatum proprie
originalis tamen
nati conceptione et nat

originali peccato nasci ⁊ impietate subditum
mortiq; subiectum ⁊ et ob hoc natura ire nasci
filium ⁊ De qua dicit apostolus. Erant enim
et nos natura filij ire sicut et ceteri ⁊ A qua ira
nullus liberatur nisi per fidem mediatoris dei
et hominum hominis ihesu cristi q̄ sine pecca
to conceptus ⁊ sine peccato natus ⁊ sine peccato
mortuus ⁊ peccatum pro nobis factus est ⁊ idē
sacrificiū factus est pro peccatis nostris ⁊ In
veteri quippe testamento peccata dicebantur
sacrificia que pro peccatis offerebant ⁊ In q̄
bus omnib; fuit significatio cristi ⁊ quia ipse
est agnus dei qui tollit peccata mundi ⁊

Firmissime tene et nullaten⁹ dubites
non solū homines iā ratione vtētes ⁊
verum etiam paruulos qui siue in vte
ris matrum viuere incipiunt et ibi moriunt̄
siue iam de matrib; nati ⁊ sine sacmēto sanc
ti baptismatis qđ datur in nomine patris et
filij et spiritus sancti. De hoc seculo transeūt
ignis eterni sempiterno supplicio puniendos
Quia ⁊ si peccatum proprie actionis nullum
habuerūt. originalis tamen peccati dampna
cionē carnali conceptōne et natuitate traxerūt

Fermissime tene et nullatenus dubites
ideo christum filium dei ad iudicandos
vivos mortuosque venturum et ut homi-
nes quos hic dono gratie sue gratis per fidem
iustificat et eisdem iustificatis in fide et caritate
Sancta mater ecclesia usque in finem perseve-
ranciam donat in suo adventu resuscitet et glo-
rificent. Et secundum promissionem suam equa-
les sanctis angelis faciat et ad eum statum
perducatur in quo perfecte quantum uniuscuique
donat deus boni sint et ab ipsa perfectione
deinceps mutari non possint et ubi diversa erit
sanctorum gloria et sed una erit omnium vita
eterna. Diabolum vero et angelos eius in
ignem eternum a christo esse mittendos et ubi
numquam carebunt pena et quam eis preparavit
divina iusticia. Cum ipso autem dyabolo im-
pios et iniquos homines de quibus scriptura
dicit. Imitantur autem eum qui sunt ex parte
illius pro eo quod eum in malis operibus imi-
tati sunt et ante finem presentis vite congru-
am penitentiam non egerunt et resumptis cor-
poribus supplicio eterne combustionis astrictos

Fermissime tene et nullatenus dubites
Omnibus hominibus et

et tunc et malis resu-
suscitatus esse con-
tra iustitiam dei esse
secundum quod apostolus
dicitur sed non om-
nibus autem iu-
stis ipse apostolus ostendit
quod corrupti et nos in
bas que erit ipsa im-
mortalitas corruptibile
non est mortale hoc in
eum corpus sic
invenitur in corruptio
et Dominatur in i-
psa. Dominatur in
ipsa. Dominatur
in corpore spiritale et
non quia ipsa
in qua vivificante spir-
itu corruptibile permanet
in spiritale corpus
et permanet corpus
in carne inveniat non

Fermissime tene

et bonis et malis resurrectionem carnis in ad
uentu futurā esse communem et retributionem
vero iusticie dei esse bonis malisq; dissimilē
secundum quod apostolus ait et quia omnes re
surgemus sed non omnes immutabimur. **I**n
mutabuntur autem iusti qui ibunt in vitā eter
nā quod apostolus ostēdit dicēs et mortui resur
gēt incorrupti et nos immutabimur. **E**t ostē
dens que erit ipsa immutatio adiecit. **O**por
tet enim corruptibile hoc induere in corrupcō
nem et mortale hoc induere in mortalitatem
In eorum corporibus fiet quod apostolus ait et
seminatur in corrupcione surgit in incorrupcō
nem. **S**eminatur in ignobilitate et surgit in
gloria. **S**eminatur in infirmitate et surgit in
virtute. **S**eminatur corpus animale et sur
get corpus spiritale et quod propterea spirita
le dixit non quia ipsum corpus spiritus erit
sed quia viuificante spiritu immortale atq; in
corruptibile permanebit. **S**ic autem tunc
dicitur spiritale corpus cum non spiritus sit
sed permaneat corpus sicut nunc animale di
citur cum tamē inueniat non anima esse sed corp⁹

Hemissime tene et nullaten⁹ dubites

exceptis illis qui pro nomine cristi suo sang
uine baptisantur ⁊ nullum hominem acceptu
rum vitam eternam ⁊ qui non hic a malis su
is fuerit per penitenciam fidemq; conuersus
et per sacramentum fidei et penitenciam idest
per baptismum liberatus ⁊ Et maioribus quide
necessarium esse ⁊ et penitenciam de malis su
is agere ⁊ Et fidem catholicam secundum regu
lam veritatis tenere ⁊ et sacramentum bap
tismatis accipere ⁊ Paruulos vero qui nec pro
pria voluntate credere ⁊ nec penitenciam pro
peccato quod originaliter trahunt agere pos
sunt ⁊ Sacramentum fidei et penitencie quod
est sanctū bap
tisma q̄ diu racionis etas eorū
capax esse non potest sufficere ad salutem ⁊

Hermissime tene et nullaten⁹ dubites
Reminem hic posse hominum peni
tenciam agere ⁊ nisi quem deus illumi
nauerit ⁊ et gratuita misericordia conuerterit ⁊
Apostolus enim dicit ⁊ Ne forte det illis de⁹
penitenciam ad cognoscendam veritatem et
resipiscant a dyaboli laqueis ⁊

Hermissime tene ⁊ nullaten⁹ dubites ⁊ posse q̄dē

hominem quem nec ignorantia litterarum nec aliqua prohibet imbecillitas vel aduersitas verba sancte legis et euangelij siue legere siue ex ore cuiusque predicatoris audire sed diuinis mandatis obedire neminem posse nisi quod deus gratia preuenierit ut quod audit corde etiam mente percipiat et accepta diuinitus bona voluntate atque virtute mandata dei facere et velit et possit. **R**eq; enim qui plantat est aliquid neq; qui rigat sed qui incrementum dat deus qui etiam operatur in nobis et velle et operari pro bona voluntate.

Fermissime tene et nullatenus dubites deo incommutabili non solum preterita et presencia sed etiam futura omnia incommutabiliter esse notissima cui dicitur deus quod occultus es agnitor quod scis omnia antequam fiat

Fermissime tene et nullatenus dubites de trinitate deum incommutabilem certum omnium atque operum tam suorum quam humanorum certissimum conditorum ante omnia secula scire quibus esset per fidem gratiam lac

giturus sine qua nemo potest ex initio mun-
di vsq; i finē a reatu peccati tam originalis q̄
actualis absolui. Quos enim de⁹ prescivit et
predestinauit d̄formes fieri ymaginis filij ei⁹

Humilissime tene et nullaten⁹ dubites
omnes quos vasa misericordie gratui-
ta bonitate deus facit ante constitutio-
nem mundi in adopcionem filioꝝ dei predes-
tinatos a deo neq; perire posse aliquem eoz
quem deus predestinauit ad regnū nec quēq̄
eorum quos deus non predestinauit ad vitam
ylla posse ratione saluari. Predestinacio enī
illa gratuite donacoꝝis est preparacio qua nos
apostolus ait predestinatos in adoptionē fili-
oꝝ dei per ihesum cristum in ipsum.

Humilissime tene et nullaten⁹ dubites
sacramentum baptismatis non solum
intra ecclesiam catholicam sed eciam
apud hereticos qui in nomine patris et filij ⁊
sp̄itus sancti baptisant esse posse sed extra
ecclesiā catholicā pdesse nō posse imo sic itra
ecclesiā recte credētib; p sacmētū baptis-
mi

reſta ſalutem ſic et
et ad eccleſiam ne
ſine ſacramenti permio
eccleſiæ ſocietas
ſapientia non ſaluetur
ſapientia re datur. In
ſola ſcī extra eccleſi-
ſtam eſſe ab eccle-
ſiam eſt vbiſiam
ſapientia ſemel eſſe da-
tatis in nomine pat-
ris et filij et ſp̄i-
tus ſancti ſacramentis in-
tra eccleſiam. Cui ſemel le-
gitur ſacramentis

Humilissime tene
omne extra ecc-
ſiam partem
tunc si ante finē
et reſta ar q; in
ſapientia inquit apoſt-
olus omnia ſacram-
enta eccleſiam nichil ſum-
us nonnem legimus
ſacram-
enti

conferri salutem. sic extra ecclesiam baptisatis. si ad ecclesiam non redierint eodem baptismo cumulari perniciem. Tanto enim valde ecclesiastice societatis unitas ad salutem. ut baptismo non saluetur cui non ibi datur. ubi oportet ut datur. Inesse tamen homini baptismum etiam extra ecclesiam baptisato. sed ad iudicium inesse ab ecclesia separatum. et quia manifestum est ubicumque datum fuerit hoc baptisma semel esse dandum. Ideo et si ab hereticis in nomine patris et filii et spiritus sancti datum fuerit venerabiliter cognoscendum et ob hoc nullatenus iterandum. Saluator enim ait. Qui semel lotus est non indiget nisi ut pedes lauet.

Hemissime tene et nullatenus dubites omnem extra ecclesiam catholicam baptismum participem fieri non posse vite eterne. si ante finem vite huius catholice non fuerit iteratus atque incorporatus ecclesie. quia si habeam inquit apostolus omnem fidem et nouerim omnia sacramenta karitatem autem non habeam nichil sum. Nam et in diebus diluuii neminem legimus extra archam potuisse saluari.

Hemissime tene et nullatenus dubites
non solum omnes paganos sed et omnes
iudeos et omnes hereticos atque scisma-
ticos qui extra ecclesiam catholicam presentem finiunt
vitam in ignem eternum iuros qui parat est diabolo
et angelis eius

Hemissime tene et nullatenus dubites
quolibet hereticum huius scismaticum in no-
mine patris et filii et spiritus sancti bap-
tismi. Si ecclesie catholice non fuerit adgrega-
tus. quatascumque elemosinas fecerit. et si pro
christi nomine etiam sanguinem fuderit nullatenus
posse saluari. **O**mnis enim homini qui ecclesie
catholice non tenet unitatem. neque baptismum
neque elemosina quolibet copiosa. neque mors
pro nomine christi suscepta proficere poterit ad
salutem quando in eo vel heretica. vel scismatici
prauitas perseverat que ducit ad mortem.

Hemissime tene et nullatenus dubites
non omnes qui intra ecclesiam catholicam
baptismum accepturos esse vitam eternam
Sed eos qui precepto baptismate recte vivunt id est
qui se abstinuerit a viciis et concupiscentiis carnis

Regnū enim celoꝝ sicut infideles heretici atq;
seismatici nō habebūt ⁊ sic catholici criminosi
possidere non poterunt

Remissie tene ⁊ nullaten⁹ dubites eti-
am iustos atq; sanctos homines ex-
ceptis hijs q̄ baptisati paruuli sūt si-
ne peccato hic neminē posse viuere ⁊ sempq;
omni homini esse necessariū ⁊ et peccata sua
usq; in finem vite presentis elemosinis dilue-
re et remissionem a deo humiliter postulare ⁊

Remissie tene ⁊ nullaten⁹ dubites om-
nem creaturā dei bonā esse ⁊ nichil reici-
endum q̄d cū gratiarū actione percipiē
et dei seruos q̄ a carnib; aut vino abstinēt nō
tamq̄ immunda q̄ a deo facta sūt respuere ⁊ s;
a foriori cibo ⁊ potu pro sola castigatione cor-
poris abstinere ⁊ Nupcias quoq; diuinit⁹ in-
stitutas ⁊ benedictas ⁊ meli⁹ q̄dem si q̄sq; si-
ne iugio sit ⁊ vt liberi⁹ atq; pleni⁹ cogitet q̄
sūt dei q̄modo placeat deo ⁊ Tamen illis qui
continenciā nō vouerūt nullū esse peccatū si
vel mulier nubat vel vir vxorē ducat ⁊ Nec so-
las primas nupcias a deo institutas sed etiam
secūdas ⁊ tercias p̄ eoz q̄ se continere nō possūt

infirmitate cessas. **E**is vero q̄ siue cōiugati
siue a iugio liberi cōtinēciam deo uouerit ad
modū esse dāpnabile. **S**i uel illi iugale op̄
uoluerit appetere. quo se nō accessuros illi libe
ra illi communi professi sunt uoluntate.

Fermissime tene et nullaten⁹ dubites
areā dei esse ecclesiā catholicā. et itra
eā vsq; ī finē seculi frumento mixtas
paleas cōtineri. **H**oc est bonis malos sacramē
toꝝ cōmunionē misceri. et ī omni p̄fessioe siue
clericorū. siue monachorū. siue laicorū eē bonos
esse simul et malos. **N**ec p̄ malis bonos dese
rendos. s; pro bonis malos inquantū epigit
fidei et karitatis ratio tolerādos idest si uel in
ecclesia nulli⁹ p̄fidie semina spargunt. Vel fra
tres ad aliq̄d malū op̄ mortifera imitacione
nō duāt. **N**ec posse aliquē itra ecclesiā catho
licā recte credentē. beneq; uiuentē. alieno ūq;
maculari peccato. **S**i cuiq; peccanti nec cōsen
sionē prebeat. nec fauorem utiliterq; malos a
bonis itra ecclesiam tolerari. **S**i hoc cū eis be
ne uiuendo et bene monendo agatur. ut et ui
dentes et audientes que bona sunt. mala sua
respiciant. iudicādos se a deo p̄ suis malis

operibus respiciant atque ita p[ro]p[ri]a dono gracie
de suis iniquitatibus confundantur et ad bonam vitam
per dei misericordiam conuertantur. Bonos vero a
malis intra ecclesiam dicitur catholicam constitu-
tis nunc debere operum dissimilitudine separari
ut cum quibus diuina comunicant sacramenta non habe-
ant mala opera. Quibus illi sunt criminosi com-
munia et in fine vero seculi bonos a malis etiam
corpore separandos. Quando veniet christus ha-
bens ventilabrum in manu sua et pmundabit are-
am suam et congregabit triticum in horreum et pa-
leas autem oburet igni inextinguibili. Qui per iu-
dicium iustum segregabit iustos ab iniustus et bo-
nos a malis et rectos a perversis et bonos constitu-
et a dextris et malos a sinistris et ex eis ore
iusti eternique iudicii sempiterna atque incommu-
tabili placita sententia. Iniqui omnes ibunt in obus-
tionem eternam. Iusti autem in vitam eternam. Iniqui
semper arsurus cum dyabolo. Iusti autem reg-
naturi sine fine cum christo.

Hec iterum quod magis capitula ad regulam
vere fidei firmissime pertinencia et fideliter
crede fortiter tene et veniat patienter
et defende. Et si que contraria hijs dogma-
tibus cognoveris tamquam pestem fuge et tamquam

hereticum abice. Ita enim ista que posuimus
fidei catholice congruunt et ut si quis non solum
omnibus sed etiam singulis voluerit contraire
in eo quod singulis horum contumaciter repug-
nat. et hijs contraria docere non dubitat. here-
ticus et fidei cristiane inimicus et atque ex hoc
omnibus catholicis anathematisandus apparet

Quamuis igitur et angustia temporis
et festinatio portitoris compulerit nos
aliqua que per diuersis heresibus agnos-
cendis atque vitandis fuerunt inferenda. prete-
rite silencio. Amen si omnia que in hoc
opusculo continentur recensere et notissima
proflus habere non negligas ex hijs poteris
cauta discretionem etiam de ceteris spiritualiter
iudicare. Apostolus enim dicit et quia spirita-
lis iudicat omnia. quo donec unusquisque per-
ueniat in eo quod certum recepit fideliter perse-
ueret. Et si quid aliter sapit hoc quoque illi
deus reuelauit.

Liber iste sancti augustini de fide catholica ad
petrum diaconum. Colonia impressus est
In vigilia sancti iohannis baptiste. Anno domi-
ni. M. C. C. C. septuagesimo tercio.

Handwritten text from a manuscript page, partially visible on the left edge of the image.